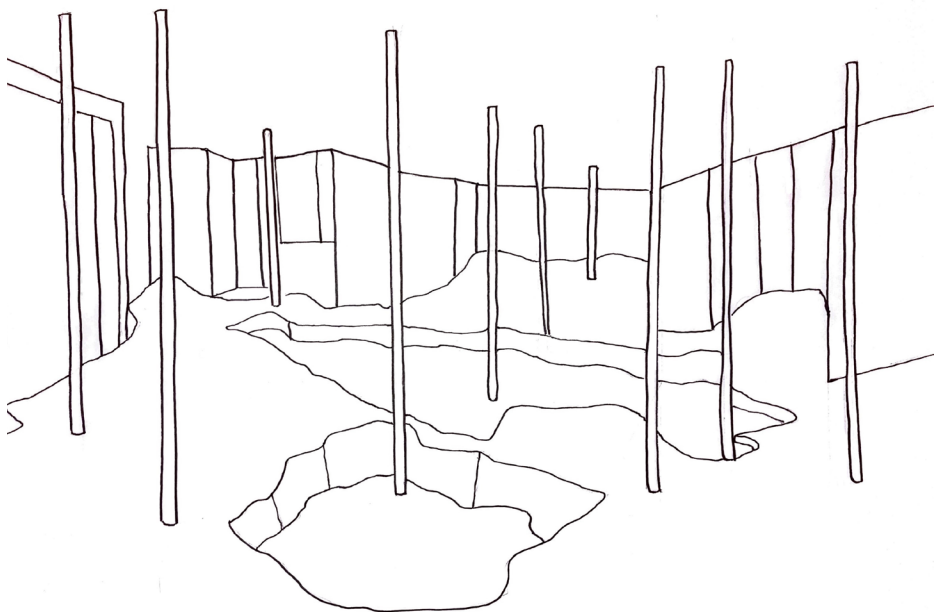

Πειραματικές Κατοικίες

Τα παραδείγματα Bioscleave house & Reversible Destiny Lofts.

Ερευνητική Εργασία

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Πολυτεχνική Σχολή
Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
2021-2022

Φοιτήτρια: Νίκη Γκοτσίδα
Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Κορίνα Φιλοξενίδου

Περιεχόμενα

1	Περίληψη	6-9
2	Εισαγωγή	10-13
3	1ο Κεφάλαιο <i>«Η Κατοικία»</i>	14-19
4	2ο Κεφάλαιο <i>«Πειραματικές Κατοικίες»</i> <i>Villa Hermína / Hšh Architekti</i> <i>Amphitheater House / Αριστείδης Αντώνας</i> <i>Ramp house / Νάνσυ Ψαράκη</i> <i>Slide House Nakameguro / Level Architects</i> <i>Maison Bordeaux / OMA</i> <i>Keret House / Jakub Szczesny</i> <i>House N / Sou Fujimoto Architects</i> <i>House VI / Peter Eisenman</i> <i>The definitive wooden house / Sou Fujimoto</i>	20-43
5	3ο Κεφάλαιο <i>«Τα παραδείγματα Bioscleave house & Reversible Destiny Lofts»</i>	44-57
6	Συμπεράσματα	58-61

Περίληψη

Η παρούσα ερευνητική εργασία πραγματεύεται την πειραματική και οριακά “άβολη” αρχιτεκτονική, μέσα από τα παραδείγματα Bioscleave house και Reversible Destiny Lofts. Βασικό στόχο έχει το να διερευνηθεί αναλυτικά το ερώτημα αν μπορεί ένας χώρος καθημερινής διαβίωσης να ωθήσει τον χρήστη στην επανακάλυψη των ορίων της αρχιτεκτονικής. Η ερευνητική εργασία επικεντρώνεται στο ρόλο της κατοικίας και στην σχέση αυτής με τον χρήστη της. Για την πραγμάτωση του σκοπού και των επιμέρους στόχων της, παρατίθενται παραδείγματα κατοικιών με ιδιαιτερότητες στην μορφή και την λειτουργία τους. Στο πρώτο σκέλος της εργασίας, αναλύονται παραδείγματα διαφορετικών τύπων κατοικιών, τα οποία θα μπορούσαν να χωριστούν σε κατηγορίες όπως «κατοικία χόμπι», «κατοικία σκηνή», «κατοικία μηχανή» και «κατοικία σχόλιο». Στο πλαίσιο της εργασίας, εξετάζεται η κατοικία ιστορικά από την περίοδο του Μοντερνισμού, τη στιγμή που ξανασυζητήθηκαν τα σενάρια της κατοίκησης, μέχρι το σήμερα. Το δεύτερο σκέλος της εργασίας, επικεντρώνεται στα δύο κυριότερα παραδείγματα, το Bioscleave house και το Reversible Destiny Lofts, τα οποία θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως «κατοικίες πείραμα» για τους χρήστες. Η επιλογή αυτού του θέματος, προέκυψε λόγω προσωπικού ενδιαφέροντος για την έννοια της κατοίκησης, αλλά και την κατοικία ως έναν ιδιωτικό χώρο, του οποίου η λειτουργία και η μορφή διαρκώς επαναπροσδιορίζονται.

Summary

This research paper deals with experimental and slightly “uncomfortable” architecture, through the examples of Bioscleave house and Reversible Destiny Lofts. The main goal is to investigate in detail the question of whether a daily living space can push the user to rediscover the limits of architecture. The research paper focuses on the role of the residence and its relationship with its user. For the realization of its purpose and individual goals, examples of houses with peculiarities in their form and function are listed. In the first part of the paper, examples of different types of housing are analyzed, which could be divided into categories such as “hobby house”, “tent house”, “machine house” and “comment house”. In the context of the work, the residence is examined historically from the period of Modernism, when the scenarios of habitation were re-discussed, until today. The second part of the work focuses on the two main examples, the Bioscleave house and the Reversible Destiny Lofts, which could be characterized as “experimental houses” for the users. The choice of this subject arose out of a personal interest in the concept of habitation, but also the residence as a private space, whose function and form are constantly being redefined.

Εισαγωγή

Η παρούσα ερευνητική εργασία βασίστηκε αρχικά, σε προσωπικά ερεθίσματα αναζήτησης κατοικιών, που ο σχεδιασμός τους θα μπορούσε να θεωρηθεί πειραματικός ως προς τρόπο που τις βιώνει ο χρήστης. Στην συνέχεια, επικεντρώθηκε στην δυνατότητα που έχει η κατοικία να επαναπροσδιορίζεται συνεχώς. Αφορμή στάθηκε η παρατήρηση της εξέλιξης της μορφής της και της σχέσης που δημιουργείται ανάμεσα σε αυτήν και τον κάτοικο-χρήστη της. Η αναλυτική διερεύνηση προέκυψε, γύρω από το ερευνητικό ερώτημα, αν μπορεί ένας χώρος καθημερινής διαβίωσης να ωθεί τον χρήστη στην επανακάλυψη των ορίων της αρχιτεκτονικής. Αυτό επιτεύχθηκε, μέσα από παραδείγματα κατοικιών, τα οποία έχουν χαρακτηριστεί “άβολα”. Τι είναι, όμως, αυτό που θεωρείται άβολο και πως ορίζεται το άβολο στην αρχιτεκτονική;

Είναι φορές που η αρχιτεκτονική καταφέρνει να προκαλέσει μία συγκεκριμένη διάθεση στον κάθε άνθρωπο. Ο ίδιος χώρος μπορεί να κάνει ένα άτομο να αισθάνεται ήρεμο, ενώ ένα άλλο άτομο μπορεί να αισθάνεται αμηχανία όταν βρίσκεται σε αυτόν. Στις περισσότερες περιπτώσεις όμως, τα συναισθήματα που προκαλεί ένας χώρος είναι κοινά σε όλους. Ένας χώρος θεωρείται “άβολος” όταν σε αυτόν δεν νοιώθει κανείς άνετα, οικεία και η παραμονή του εκεί είναι δύσκολη. Τέτοιου είδους χώροι μπορεί να είναι κατοικίες, οι οποίες δεν πληρούν τους κανόνες που συνηθίζουν να υπάρχουν στην δημιουργία ενός σπιτιού.

Οι κατοικίες που αναλύονται στα παρακάτω κεφάλαια διαφέρουν στην μορφή σε σχέση με τα τυποποιημένα δωμάτια που ορίζουν ένα σπίτι. Πριν την παρουσίαση των παραδειγμάτων με ιδιαιτερότητα στο σχεδιασμό τους, σημαντική είναι η αναζήτηση της σημασίας της κατοικίας και πως αυτή αναπτύχθηκε σχεδιαστικά ανά τα χρόνια, ώστε να είναι ικανή να φιλοξενήσει τις δραστηριότητες των ανθρώπων, δημιουργώντας έτσι ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον στους αρχιτέκτονες ως προς την προσέγγιση του χώρου και της μορφής της.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο μελετάται η κατοικία ιστορικά, από την περίοδο του μοντερνισμού, τη στιγμή που ξανασυζητήθηκαν τα σενάρια της κατοίκησης, μέχρι το σήμερα. Θίγεται το ζήτημα του χώρου, το οποίο εξελίσσεται λαμβάνοντας υπόψιν τα πλαίσια της κοινωνίας και τις ανάγκες που την συνοδεύουν στην εκάστοτε εποχή. Σημασία δόθηκε στην ιδιαίτερη σχέση της κατοικίας με τον άνθρωπο – κάτοικο. Αναλύεται η περίοδος του μοντερνισμού, καθώς συνέβησαν πολλές σημαντικές

αλλαγές, αλλά και ταυτόχρονα εμφανίζονται νέες μορφές εσωτερικού χώρου. Γίνεται αναφορά στην περίοδο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, δίνοντας βάση στην μαζική παραγωγή των κατοικιών, ενώ παράλληλα παρατηρείται πως το μοτίβο κατοίκησης αναθεωρεί τις αξίες και τα στοιχεία διαμόρφωσης του χώρου σύμφωνα με τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζονται παραδείγματα κατοικιών στα οποία κυριαρχεί ο ιδιαίτερος σχεδιασμός τους και θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως πειραματικές κατοικίες. Πρόκειται για κατοικίες που διαφέρουν από τις συνηθισμένες και οι λόγοι της διαφοροποίησης τους ποικίλουν. Αρχικά, ορισμένες αφήνονται ελεύθερες σε μορφή και διάταξη προκειμένου να αξιοποιήσουν στο εσωτερικό τους περισσότερες από τις βασικές λειτουργίες. Με την ίδια λογική, άλλες κατοικίες, ενσωματώνουν στο εσωτερικό τους δραστηριότητες που δεν συνηθίζεται να βρίσκονται σε έναν ιδιωτικό χώρο κατοίκησης, προκειμένου να εξυπηρετούνται όλες οι ανάγκες των χρηστών τους. Επιπλέον, μια κατοικία μπορεί να είναι σχεδιασμένη αποκλειστικά ώστε να ικανοποιεί τον χρήστη της και να του παρέχει μόνο τις ανέσεις που χρειάζεται, ενώ παράλληλα εκτός από τις ανάγκες των χρηστών για την διαμόρφωση της κατοικίας, στον σχεδιασμό σημαντικό ρόλο λαμβάνουν και οι αποφάσεις του αρχιτέκτονα. Όλα αυτά τα διαφορετικά χαρακτηριστικά, αναλύονται μέσα από ιδιωτικές κατοικίες, με σκοπό να τονιστεί πως δεν διευκολύνουν τον χρήστη, αντιθέτως τον βάζουν διαρκώς σε μια διαδικασία ανακάλυψης του χώρου που κατοικεί.

Το τρίτο κεφάλαιο επικεντρώνεται σε δύο κατοικίες με κοινό παρονομαστή τον πειραματικό σχεδιασμό. Τα παραδείγματα Bioscleave house και Reversible Destiny Lofts, τα οποία μέσα από τον σχεδιασμό τους προσπαθούν να ωθήσουν τον χρήστη στην επανακάλυψη των ορίων της αρχιτεκτονικής. Τα δύο αυτά έργα σχεδιάστηκαν από την ίδια αρχιτεκτονική ομάδα και αναζητούν μια νέα σύλληψη, μια νέα ύπαρξη, κατά την οποία ο χώρος μπορεί να αλλάξει την ζωή του χρήστη. Οι αρχιτέκτονες προσπάθησαν να κρατούν το μυαλό του κάτοικου σε εγρήγορση, καθώς οι συμβατικοί κανόνες αρχιτεκτονικής ακυρώνονται, με σκοπό η κατοικία να αποτελεί μια εμπειρία για τον χρήστη.

Τέλος, στα συμπεράσματα γίνεται μια ανασκόπηση στα παραδείγματα που αναφέρθηκαν, τα οποία χωρίζονται σε κατηγορίες με βάση την

κεντρική τους ιδέα με κοινή θεματολογία. Αυτές οι κατηγορίες, βοηθούν στην καλύτερη κατανόηση των ιδιόμορφων στοιχείων που εμφανίζουν. Επίσης, τα συμπεράσματα αποσκοπούν στην σύγκριση των κεντρικών παραδειγμάτων, Bioscleave house και Reversible Destiny Lofts, ως προς τον τρόπο που βιώνει ο χρήστης τον πειραματικό σχεδιασμό του χώρου.

1ο Κεφάλαιο

«Η Κατοικία»

«Από τη στιγμή που ερχόμαστε στον κόσμο ξεκινά κι η προσπάθεια μας να αισθανθούμε οικεία και ασφαλείς σε αυτόν... Το γεγονός ότι ο άνθρωπος δεν μπορεί να νιώσει ποτέ οικεία στον κόσμο, είναι αυτό ακριβώς που πυροδοτεί την έντονη επιθυμία μας για οικειότητα και ασφάλεια.» Martin Heidegger¹

Η κατοικία είναι ο απαραίτητος χώρος που προσφέρει οικειότητα και ασφάλεια στο άτομο, αλλά και είναι υπεύθυνος για την ικανοποίηση των υλικών αναγκών του. Ο όρος κατοικία μεταφράζεται ως ο στεγασμένος χώρος που τον χρησιμοποιεί κάποιος ως διαμονή. Οι πρώτοι άνθρωποι χρησιμοποιούσαν ως χώρους κατοίκησης τις σπηλιές, ενώ πλέον η κατοικία ταυτίζεται με τον ιδιωτικό χώρο κάθε ανθρώπου, τον οποίο διαμορφώνει όπως επιθυμεί. Αρχικά, ο χώρος αυτός δημιουργήθηκε με σκοπό την στέγαση και την προστασία του ανθρώπου, αργότερα όμως εξελίχθηκε ως ένας χώρος στον οποίο το άτομο ζει την καθημερινότητα του και βιώνει εμπειρίες. Έτσι, η κατοικία αναπτύχθηκε σχεδιαστικά ανά τα χρόνια, ώστε να είναι ικανή να φιλοξενήσει τις δραστηριότητες των ανθρώπων και πάντα ενδιέφερε τους αρχιτέκτονες ως προς την προσέγγιση του χώρου και την μορφή της.

Τα ζητήματα του χώρου, και κατ' επέκταση της κατοικίας, εξελίχθηκαν λαμβάνοντας υπόψιν τις κοινωνικές επιταγές και τις ανάγκες που δημιουργούνται κατά καιρούς, με σκοπό την παραγωγή αρχιτεκτονικής, η οποία λαμβάνει υπόψη στο σχεδιασμό τις συνθήκες της καθημερινής ζωής των ανθρώπων. Κατά τον Giedion², μπορούμε να διακρίνουμε τρεις μεγάλες περιόδους για την εξέλιξη του χώρου: μια πρώτη κατά την οποία ο χώρος καθορίζεται από την παρουσία όγκων, όπως οι πυραμίδες ή οι αρχαιοελληνικοί ναοί, μια δεύτερη περίοδο που ξεκινά

¹ Λέφας, Π. (2008). *Αρχιτεκτονική και κατοίκηση. Από τον Heidegger στον Koolhaas*, Αθήνα: Πλέθρον.]

² Ο Sigfried Giedion (1888- 1968) ήταν ένας ιστορικός και κριτικός της αρχιτεκτονικής. Αποφοίτησε από το Πανεπιστήμιο της Βιέννης το 1913 με πτυχίο μηχανικού. Οι ιδέες και τα βιβλία του, Χώρος, Χρόνος και Αρχιτεκτονική, και Μηχανοποίηση παίρνει εντολή, είχαν σημαντική εννοιολογική επιρροή.
https://en.wikipedia.org/wiki/Sigfried_Giedion (19/11/21)

με το Πάνθεον και την επινόηση του εσωτερικού χώρου και μια τρίτη περίοδο, την σύγχρονη, στην οποία ο εσωτερικός χώρος συμπλέκεται με τον εξωτερικό.³ Οι σύγχρονες εξελίξεις της παγκοσμιοποίησης και τα γενικότερα κοινωνικά, πολιτικά και οικονομικά προβλήματα της περιόδου τοποθετούν ξανά το ζήτημα του χώρου.

Η κατοικία έχει μια ιδιαιτερότητα σε σχέση με τους υπόλοιπους δομημένους χώρους, καθώς έχει συναισθηματική αξία για τον άνθρωπο, ο οποίος ζει σε αυτήν και διαδραματίζεται εκεί μεγάλο κομμάτι της ζωής του. «Η εικόνα του σπιτιού αποτελεί τοπογραφία του εσωτερικού μας είναι». Στο έργο «Η ποιητική του χώρου», ο Bachelard (1982), τοποθετεί το σπίτι σε μια προνομιακή θέση για την μελέτη του εσωτερικού τοπίου, καθώς σύμφωνα με τον ίδιο «ο χώρος του σπιτιού δεν κατοικείται μόνο στην καθημερινή ζωή αλλά και στη φαντασία».⁴ Με αυτόν τον τρόπο, είναι εμφανές πόσο σημαντικό ρόλο λαμβάνει η σχέση του ατόμου με το χώρο που κατοικεί. Ακόμη, οι λειτουργίες του συνδέονται με τις αξίες της οικειότητας του εσωτερικού χώρου. Οι λειτουργίες μιας κατοικίας μπορεί να ποικίλουν ανάλογα τις επιθυμίες του χρήστη. Συνήθως οι βασικοί χώροι που συναντά κανείς σε ένα σπίτι είναι αυτοί του καθιστικού, της κουζίνας, των υπνοδωματίων και του χώρου υγιεινής. Αυτοί οι χώροι θεωρείται ότι καλύπτουν κατ' ελάχιστο τις βασικές ανάγκες της καθημερινής ζωής. Ωστόσο, πέρα από αυτούς, μπορεί να προστεθούν έξτρα λειτουργίες ή ακόμα και να λείπουν κάποιες από αυτές, ανάλογα τις αποφάσεις του αρχιτέκτονα.

Ο αρχιτέκτονας μέσα από τον σχεδιασμό της κατοικίας επικεντρώνεται στην έννοια της, η οποία συνδέεται με τον χρόνο των ανθρώπων σε αυτήν. Η εγγραφή του χρόνου μέσα στο χώρο συνδέεται με δράσεις και καταστάσεις ζωής και η σχεδίαση των κατοικιών είναι αυτή που καθορίζει τόπους δραστηριοτήτων και τόπους ζωής. Κατά τον σχεδιασμό, ο εντοπισμός κάποιας ιδιαιτερότητας στην κάτοψη ή την τομή ενός χώρου, δεν θεωρείται αρνητικό στοιχείο. Αντίθετα, χώροι που για να τους καταλάβεις απαιτούν «οπτική περιήγηση», έχουν πολύπλοκη πληροφόρηση και κίνηση είναι δυναμικοί, μπορούν να δημιουργήσουν και προϋποθέσεις κίνησης για συμμετοχή και εγρήγορση του κατοίκου,

³ Λέφας, Π. (2008). *Αρχιτεκτονική και κατοίκηση. Από τον Heidegger στον Koolhaas*, Αθήνα: Πλέθρον.]

⁴ G Bachelard (1982). *Η ποιητική του χώρου*, Εκδόσεις Χατζηνικολή, Αθήνα σελ.30

αρκεί βέβαια αυτή η πολυπλοκότητα να μη φτάνει στα όρια του δυσανάγνωστου, που ο κορεσμός των πληροφοριών μπορεί να οδηγήσει στο stress και την παραίτηση του χρήστη.⁵

Ιστορικά, ο μοντερνισμός ήταν αυτός που συνέβαλε σημαντικά στην αλλαγή πολλών σχεδιαστικών αντιλήψεων σχετικά με την κατοικία. Μπορεί να θεωρηθεί η περίοδος που ξανασυζητήθηκαν τα σενάρια της κατοίκησης, καθώς εγκαινιάζονται νέες σχεδιαστικές αρχές και χάνεται η ιδιωτικότητα που πρόσφεραν τα καλά οχυρωμένα παραδοσιακά σπίτια. Τα σπίτια έγιναν διαφανή με ιδιαιτερότητα στην σχέση εσωτερικού-εξωτερικού. Ταυτόχρονα, εμφανίζονται νέες μορφές εσωτερικού χώρου, οδηγώντας σε μια νέα κουλτούρα κατοίκησης, η οποία συνδυάζει πολλές διαφορετικές απόψεις.⁶ Στην περίπτωση της αρχιτεκτονικής θα μπορούσαμε να δούμε τον μοντερνισμό ως συνθήκη που επέτρεψε το αίτημα απελευθέρωσης του αρχιτέκτονα από το καθεστώς αναπαραγωγής μορφών και διατάξεων του παρελθόντος. Η μοντέρνα αρχιτεκτονική ζήτησε την αποστασιοποίηση του ανθρώπου από το κατεξοχήν κτίριο που τον αφορούσε πιο άμεσα από οποιοδήποτε άλλο, την κατοικία, και την αξιολόγηση του κτιρίου αυτού με ποσοτικά κριτήρια. Για να πετύχει αυτό, έπρεπε να αλλάξουν οι απαιτήσεις που είχαν μάθει να έχουν οι άνθρωποι από τα σπίτια τους.⁷ Η «ιερή λατρεία του σπιτιού»⁸ έπρεπε να καταρριφθεί καθώς τα σπίτια, σύμφωνα με τον Le Corbusier, έπρεπε να λειτουργούν ως μηχανή για να ζεις.

Μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο, η κατοικία είναι αυτή που κατέχει την προτεραιότητα στην ανοικοδόμηση. Η ανοικοδόμηση πήρε την μορφή οργανωμένης δόμησης μεγάλων αστικών κέντρων και η κατοικία είναι αυτή που λαμβάνει υψηλή πυκνότητα σχεδίου. Την περίοδο ύστερα από το 1960 τα σπίτια έχουν να επιδείξουν μια μεγάλη ποικιλία από κατευθύνσεις. Οι μονοκατοικίες προσφέρουν ακόμα πιο εύκολα ενδιαφέρουσες μορφολογικές αναζητήσεις και ποικιλίες λύσεων. Αυτήν την περίοδο ο σχεδιασμός της κατοικίας χαρακτηρίζεται από μια λογική

⁵ Φιλίππιδης Δημήτρης (2006). *Ανθολογία κειμένων ελληνικής αρχιτεκτονικής(1925-2002)* . ΜΕΛΙΣΣΑ σελ.185-187

⁶ Λέφας, Π. (2013). *Αρχιτεκτονική. Μια ιστορική θεώρηση*, Αθήνα: Πλέθρον. σελ. 226-229

⁷ Λέφας, Π. (2008). *Αρχιτεκτονική και κατοίκηση. Από τον Heidegger στον Koolhaas*, Αθήνα: Πλέθρον. σελ.79-81

⁸ Le Corbusier (2004). *Για μια αρχιτεκτονική*, Εκκρεμές

κατασκευής η οποία μεταφράζεται σε αλληλουχία χώρων.⁹

Επιπλέον, τα σπίτια αυτήν την περίοδο, παράγονταν μαζικά και για να πετύχει αυτό κυριαρχεί το στοιχείο της τυποποίησης. Η τυποποίηση πραγματοποιούνταν μετά από την εμφάνιση ενός κανόνα, ο οποίος επαναλαμβάνεται. Ο εξοπλισμός των χώρων είναι αυτός που εγκαθίδρυσε τον κανόνα της «επιστήμης της κατοικίας»¹⁰, μέσα από την οποία προκύπτει το πρόγραμμα και οι λειτουργίες που φιλοξενεί η ίδια εσωτερικά. Επομένως, με βάση τον εξοπλισμό αυτό, διαμορφώνεται ολόκληρη η μορφή της. Σύμφωνα με τον Le Corbusier, όλοι οι άνθρωποι έχουν τις ίδιες ανάγκες και έτσι δικαιολογούσε το γεγονός της πλήρους τυποποίησης της κατοικίας, καθώς μια κατοικία είναι σαν ένα αυτοκίνητο, επινοημένο και οργανωμένο σαν ένα εργαλείο, το οποίο ικανοποιεί τις σύγχρονες ανάγκες κατοίκησης.¹¹ Ο αρχιτέκτονας είναι εκείνος που έχει την δυνατότητα να δημιουργήσει μια ισορροπία ανάμεσα στις ανάγκες του ανθρώπου-κατοίκου και στους κανόνες που θέτει το περιβάλλον της κατοικίας. Η τυποποίηση υπογραμμίζει την βιομηχανική παραγωγή της κατοικίας, η οποία κυριαρχούσε την περίοδο '60 '70, στοιχείο το οποίο αργότερα ήρθε σε ρήξη με την αντιμετώπιση του κτιρίου της κατοικίας ως μοναδικό.

Συγκρίνοντας τις κατοικίες την περίοδο του μοντερνισμού και μετά, παρατηρείται πως το μοτίβο κατοίκησης αναθεωρείται από τις αξίες και τα στοιχεία διαμόρφωσης του χώρου σύμφωνα με τις μεταβαλλόμενες κοινωνικές συνθήκες. Έτσι, οι χώροι αναδιαμορφώθηκαν και τα πολλά δωμάτια που συνήθιζαν να υπάρχουν αντικαταστάθηκαν από ανοιχτούς ελεύθερους σε διάταξη χώρους. Αυτή η αλλαγή, έδωσε την δυνατότητα στους κατοίκους να εντάξουν σε αυτήν, πέρα από τις βασικές λειτουργίες, χώρους ανάπαυσης και χαλάρωσης, αλλά και χώρους ανάπτυξης επαγγελματικών δραστηριοτήτων. Αυτό συμβαίνει, καθώς εκείνη την περίοδο παρατηρούνται αλλαγές στον τρόπο που λειτουργεί η κοινωνία, οι κάτοικοι έχουν την ανάγκη να εργαστούν περισσότερες ώρες και ταυτόχρονα να εντάξουν στην καθημερινότητα του σπιτιού τους άλλες δραστηριότητες, λόγω των γρήγορων ρυθμών της ζωής. Συμπερασματικά,

⁹Φιλίππιδης Δημήτρης (1984). *Νεοελληνική αρχιτεκτονική. Αρχιτεκτονική θεωρία και πράξη (1830 - 1980) σαν αντανάκλαση των ιδεολογικών επιλογών της νεοελληνικής κουλτούρας*, Μέλισσα σελ. 354-355

¹⁰Le Corbusier (2015). *Le Modulor 1 & 2*, Εκδότης: Παπασωτηρίου σελ. 112

¹¹Le Corbusier (2004). *Για μια αρχιτεκτονική*, Εκκρεμές σελ.200

η κατοικία αποτελεί ένα υβρίδιο που θεωρείται ικανό να μεταλλάσσεται ανάλογα με τα νέα δεδομένα και να παίρνει διαφορετικές μορφές ως προς τον σχεδιασμό του, με βάση τις ανάγκες που θέτει κάθε εποχή.

2ο Κεφάλαιο

«Πειραματικές Κατοικίες»

Πέρα από τις ανάγκες της εκάστοτε εποχής, η κατοικία οφείλει να υπηρετεί τις ανάγκες του χρήστη, αλλά και τις ιδέες που θέτει ο αρχιτέκτονας. Η δημιουργία της με προσωπικό χαρακτήρα, που πληροί αυτές τις προϋποθέσεις, αποτελεί μια πρόκληση για τους αρχιτέκτονες, οι οποίοι ορισμένες φορές τοποθετούν την λειτουργικότητα του χώρου σε δεύτερη μοίρα, προβάλλοντας περισσότερο αξίες, όπως η εξυπηρέτηση μιας ιδέας ή ακόμα και ο πειραματισμός με τη μορφή. Με βάση αυτόν τον πειραματισμό, μια κατοικία μπορεί να χαρακτηριστεί «άβολη» ως προς την λειτουργικότητα της, καθώς δεν διευκολύνει τον χρήστη, αντιθέτως τον βάζει διαρκώς σε μια διαδικασία ανακάλυψης του χώρου. Μερικά παραδείγματα κατοικιών με αυτά τα χαρακτηριστικά παρουσιάζονται παρακάτω.

Ορισμένες κατοικίες αφήνονται ελεύθερες σε μορφή και διάταξη προκειμένου να αξιοποιήσουν στο εσωτερικό τους περισσότερες από τις βασικές δραστηριότητες του χώρου. Σε αυτές τις περιπτώσεις υπάρχουν κατοικίες, οι οποίες σχεδιάζονται ώστε ο κύριος χώρος χρήσης να αναδιαμορφώνεται ως μια σκηνή όπου λαμβάνουν χώρα διάφορες καταστάσεις περισσότερο ή λιγότερο προβλέψιμες. Κατ' επέκταση ολόκληρος ο σχεδιασμός διαμορφώνεται με άξονα αυτή την νέα κατάσταση.

Villa Hermína / HŠh Architekti

Η Villa Hermína είναι μια μονοκατοικία από την αρχιτεκτονική ομάδα HŠH, με έδρα την Πράγα. Βασικό στοιχείο της διαμόρφωσης της κατοικίας είναι πως οι πελάτες ζήτησαν από τους αρχιτέκτονες να ενσωματώσουν έναν οικιακό κινηματογράφο σε μικρό χώρο εσωτερικά του σπιτιού. Η κατοικία βρίσκεται σε επικλινές έδαφος στα περίχωρα του Černín, σχεδιασμένη με την ίδια κλίση του εδάφους και στο εσωτερικό

της. Η τοποθέτηση της στο συγκεκριμένο σημείο με κλίση, εξυπηρετεί στην ενσωμάτωση της δεύτερης χρήσης που προστίθεται, δηλαδή τον χώρο προβολής ταινίας. Η κλίση της είναι εμφανής και εξωτερικά, λόγω της κεκλιμένης οροφής της. Πηγή έμπνευσης της, αποτέλεσε το αγαπημένο κτίριο των αρχιτεκτόνων της, «Versuchsanstalt für Wasserbau und Schiffbau» στο Βερολίνο από τον Λούντβιχ Λέο.¹²

Παρά την μικρή σε όψη εμφάνιση της, η κατοικία περιέχει τρεις ορόφους που συνδέονται όλοι με μια συνεχή ράμπα. Οι χώροι επομένως αναπτύσσονται καθ' ύψος, με την ράμπα να είναι ο βασικός τρόπος κίνησης από τον έναν χώρο στον άλλον. Η εσωτερική διαρρύθμιση βασίζεται σε εναλλασσόμενες ευθείες και κεκλιμένες επιφάνειες δαπέδου που δημιουργούν τον συνολικό σπειροειδή χαρακτήρα του εσωτερικού και καθορίζουν την εξωτερική εμφάνιση του κτιρίου. Η χρήση του κεκλιμένου δαπέδου στο ισόγειο δεν είναι άσκοπη, αντιθέτως είναι εκεί που επιθυμούν οι χρήστες της να φιλοξενήσουν προβολές ταινιών ως μια μικρή κινηματογραφική αίθουσα.¹³

Οι ράμπες που οδηγούν στους χώρους της κατοικίας αποτελούν βασικό στοιχείο της εναλλαγής των χώρων και εξυπηρετούν ταυτόχρονα στην βασική λειτουργία της, την προβολή ταινίας. Πιο αναλυτικά, οι ράμπες παίζουν διπλό ρόλο σε αυτό το σπίτι. Αρχικά, χρησιμεύουν ως μέσο μετάβασης από τον ένα όροφο στον άλλο, και ταυτόχρονα λειτουργούν ως μια σειρά από χώρους διαβίωσης, καθώς μπορούν να φιλοξενήσουν δράσεις της καθημερινότητας. Ως προς την λειτουργικότητα των χώρων, στον κάτω όροφο τοποθετείται ένας τοίχος επενδυμένος με κουκέτα, ενσωματωμένα ντουλάπια αποθήκευσης και το μπάνιο του σπιτιού. Σε αυτό το επίπεδο, η ράμπα διαθέτει ένα ενσωματωμένο ντουλάπι, που όταν είναι επιθυμητό, το ντουλάπι μπορεί να ανοίξει και να προβληθεί μια ταινία στον απέναντι τοίχο. Η ράμπα χρησιμεύει ως κλιμακωτά καθίσματα, επιτρέποντας σε όλους να παρακολουθούν με ευκολία. Επιπλέον, η ράμπα του καθιστικού οδηγεί στην κουζίνα και την τραπεζαρία, εκεί συναντά κανείς μια ακόμη ράμπα, η οποία διαθέτει περισσότερο χώρο για χαλάρωση και καταλήγει στο τελικό επίπεδο του

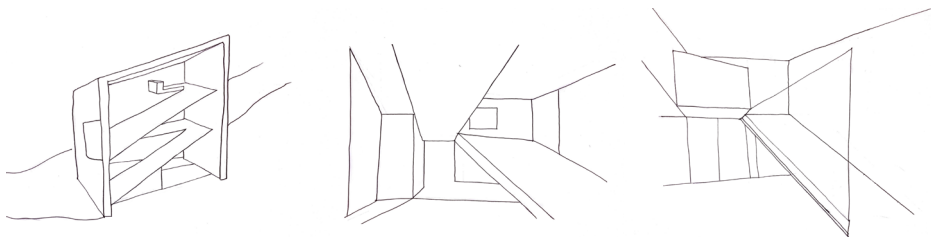
¹² Nora Schmidt "Vila Hermína" 2010 Dailytonic <https://www.dailytonic.com/vila-hermina-by-hsh-architekti-cz/> (8/11/21)

¹³ "Vila Hermína / HSH architekti" 2009. ArchDaily. <https://www.archdaily.com/44791/vila-hermina-sep-ka-architekti> (8/11/21)

¹⁴ "Vila Hermína / HSH architekti" 2009. ArchDaily. <https://www.archdaily.com/44791/vila-hermina-sep-ka-architekti> (8/11/21)

σπιτιού, στο οποίο τοποθετείται το κύριο υπνοδωμάτιο και το ιδιωτικό μπάνιο. ¹⁴

Τέλος, με βάση αυτήν την διαμόρφωση, όλοι οι χώροι είναι ικανοί να μεταμορφωθούν σε θέσεις για την προβολή ταινίας. Η ράμπα είναι εκείνη που δυναμώνει την έξτρα χρήση της κατοικίας, σε κάθε επίπεδο. Μπορεί η ιδέα να ξεκίνησε με την ενσωμάτωση ενός μικρού κινηματογράφου, όμως κατέληξε στην διαμόρφωση ενός χώρου που λειτουργεί ως σκηνή και οι κάτοικοι βιώνουν την καθημερινή ζωή τους μέσα από αυτήν, αφού όλες οι υπόλοιπες λειτουργίες ενεργούν παράλληλα με την πρωταρχική.

Amphitheater House / Αριστείδης Αντώνας

Το Amphitheater House είναι μια κατοικία, η οποία βρίσκεται στην Ύδρα, χτισμένη πάνω στα ερείπια θεμελίωσης από προηγούμενο κτίριο, από το οποίο δεν υπάρχει κανένα από τα χαρακτηριστικά του πλέον. Η κατοικία αυτή μπορεί να θεωρηθεί ως εξοχική για τους χρήστες της, αλλά και ως χώρος απομόνωσης για εργασία, καθώς βρίσκεται μακριά από το κέντρο του νησιού. Χαρακτηριστικό στοιχείο της είναι πως ο χώρος δίνει μια ευελιξία εσωτερικά για περισσότερες από μια κατοικίες. Αυτή η ιδιαιτερότητα επιτρέπει να φιλοξενούνται πολλοί χρήστες για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα. Οι χρήστες μεταφέρουν τον δικό τους εξοπλισμό, καθώς το σπίτι είναι σχεδιασμένο με τρόπο τέτοιο, ώστε να μην περιέχει βαριά έπιπλα, αντιθέτως αποτελείται από ελαφριά κομμάτια

ικανά να κινούνται εύκολα, όπως στρώματα και τραπέζια, για την εξυπηρέτηση βασικών λειτουργιών. Μετά την αποχώρηση οποιασδήποτε ομάδας χρηστών, ο χώρος μένει ξανά «άδειος».

Κυρίαρχο στοιχείο της είναι το αμφιθέατρο, από το οποίο πήρε και το όνομα της. Η αμφιθεατρική κατοικία είναι οργανωμένη γύρω από ένα ψηλό εσωτερικό χώρο, όπου σε σημεία εμφανίζει ύψος περίπου 10 μέτρα. Το αμφιθέατρο που καταλαμβάνει το κεντρικό τμήμα του ψηλού χώρου, σκηνοθετεί μια κεντρική πλατφόρμα αντικαθιστώντας αυτό που θα μπορούσε να είναι ένα σαλόνι σπιτιού, κατευθύνοντας τις επαφές στο χώρο και πλαισιώνοντας παράλληλα καθιστικές συγκεντρώσεις για ενδεχόμενες προβολές. Επομένως, το σπίτι μπορεί να χαρακτηριστεί ως σκηνή για στοιχεία που παίρνουν τις θέσεις τους σύμφωνα με τον κάθε χρήστη της πλατφόρμας που προσφέρει ο εσωτερικός χώρος. Με αυτόν τον τρόπο, η σκηνή του έργου είναι η ζωή που «εκτελείται» μέσα στο σπίτι και έτσι γίνεται μια παρουσίαση θεματικής διασποράς διαφορετικών αντικειμένων. Η κατοίκηση μεταφράζεται σε μια συλλογή διαφορετικών πραγμάτων, που λειτουργούν παράλληλα σε μια «κενή» εξέδρα.¹⁵

Ο αρχιτέκτονας του έργου Αριστείδης Αντωνάς, αναφέρει «Εισάγω την ιδέα της άδειας πλατφόρμας για να επαναθέσω το ζήτημα της θεατρικότητας της αρχιτεκτονικής, γνωρίζοντας ότι η προσπάθειά μου επικοινωνεί φανερά με την ιδέα της αρχιτεκτονικής ως σταθερής σκηνής [scena fissa], όπως την παρουσίασε ο Aldo Rossi.¹⁶ Επιχειρώ όμως εδώ μια μετατόπιση της ίδιας θεματικής που δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην έννοια της πλατφόρμας και επίσης στην έννοια του αδειασμένου χώρου. Στην συγκεκριμένη αμφιθεατρική κατοικία αναζητήθηκε η δυνατότητα μιας δημιουργίας scena fissa με υλικό από την θεατρικότητα που προσφέρει ο ίδιος ο χώρος των θεατών στο θέατρο: τα παράλληλα καθίσματα.»¹⁷

Αναλυτικότερα, το κάθισμα του αμφιθέατρου είναι αυτό που καθιστά την ιδιαίτερη μορφή αυτής της κατοικίας, δίνοντας της την δυνατότητα για περισσότερες από μια είδους συναντήσεις εκεί, όπως παρακολούθηση μιας σειράς εικόνων ή μιας ταινίας με την χρήση ενός απλού προβολέα.

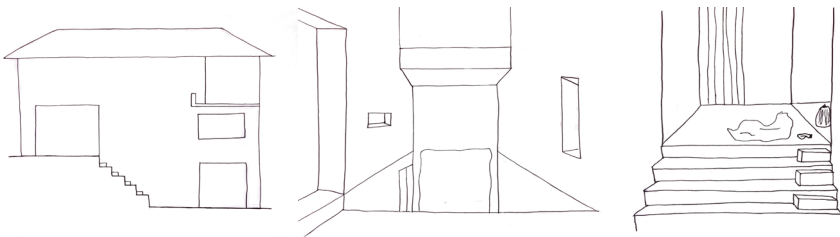
¹⁵“Amphitheater House / Aristide Antonas” 17 Mar 2009. ArchDaily. Accessed 11 Nov 2021. <https://www.archdaily.com/16546/amphitheater-house-aristide-antonas> (8/11/21)

¹⁶“L’architettura è la scena fissa della vita degli uomini”.

¹⁷ <https://antonas.files.wordpress.com/2007/10/hydotext2.pdf> (8/11/21)

Ταυτόχρονα, τα καθίσματα του αμφιθεάτρου αναδεικνύουν τον χώρο που καταλήγουν, λόγω του μεγάλου ύψους του. Οπτική πρόσβαση σε αυτή την κλιμακωτή σκηνή έχει κανείς από το κεντρικό δωμάτιο της κατοικίας, που παρατηρεί από το επάνω μέρος. Οι κερκίδες είναι, λοιπόν, η κεντρική σκηνή του σπιτιού από την οποία ξεκινά μια ιδιαίτερη συνθήκη κατοίκησης, καθώς οι κάτοικοί της συνεχώς αλλάζουν ρόλους μεταξύ τους, από θεατές σε θεώμενους.

Όσον αφορά, την διαμόρφωση του υπόλοιπου σπιτιού, τα πιο ιδιωτικά δωμάτια βρίσκονται στις πλευρές του κύριου πυρήνα. Στο ανατολικό τμήμα του σπιτιού σε μια στενή ζώνη φιλοξενούνται ο χώρος της κουζίνας και τα δωμάτια. Μια οριζόντια ξύλινη πλατφόρμα αναρτάται στον εσωτερικό χώρο, επίπεδο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως κύριο υπνοδωμάτιο με θέα στο λιμάνι του νησιού. Το σπίτι εννορηστώνει μια πληθώρα διαφορετικών καταστάσεων που μπορούν να επιταχύνουν τον χαρακτήρα του ανάλογα με κάθε προσωρινή κατοίκηση. Ο αρχιτέκτονας δημιουργεί την κατοικία με το στοιχείο του άδειου χώρου και των πολλαπλών χρήσεων, αφού έχει ως στόχο να κάνει ένα σχόλιο στην τάξη και την αταξία, τα οποία αποτελούν θεμελιώδεις πρωταρχικές δομές της αρχιτεκτονικής. Ο χώρος φτιάχνεται και ταυτόχρονα αφήνεται με συγκεκριμένο τρόπο ακατάστατος. Έτσι, η κατοικία δεν ζητά να μείνει άδεια, αντιθέτως αυτή η προσμονή των ανθρώπων και των αντικειμένων τους αποτελεί το θέμα της αμφιθεατρικής κατοικίας.

Ακολουθώντας την ίδια λογική της προσθήκης περισσότερων λειτουργιών στον χώρο κατοίκησης, προκειμένου να αξιοποιούνται όλες οι ανάγκες των χρηστών, η κατοικία μπορεί να διαμορφωθεί ως ένας χώρο πραγματοποίησης ενός χόμπι. Στην συγκεκριμένη περίπτωση, η ίδια είναι ικανή να λάβει στο εσωτερικό της, αλλά και να μεταμορφωθεί ολόκληρη με βάση το χόμπι του χρήστη, το οποίο ενσωματώνει.

Ramp house / Νάνσυ Ψαράκη

Το «The ramp house», είναι των Archivirus και συγκεκριμένα της Αθανασίας Ψαράκη. Βρίσκεται στην Αθήνα, στην περιοχή Παπάγου και δημιουργήθηκε το 2008 με στόχο να αναθεωρήσει και να επαναπροσδιορίσει το χώρο της κατοικίας, μόλις σε 100τμ.¹⁸ Το «ramp house» αποτελεί μια κατοικία, στην οποία ενσωματώνεται το άθλημα του skateboard στο εσωτερικό της. Λόγω αυτού, τοποθετούνται εσωτερικά ράμπες εκτόνωσης του αθλήματος, γνωστές ως πίστες του skate. Η αρχιτέκτονας, απορρίπτοντας το γεγονός της δημιουργίας ενός σπιτιού με μια ράμπα, που να εξυπηρετεί απλώς το άθλημα, επικεντρώθηκε στην διαμόρφωση ενός σπιτιού ράμπα, όπου η ίδια αποτελεί τα κύρια δομικά στοιχεία του χώρου. Το αποτέλεσμα ήταν ένας εσωτερικός χώρος με καμπύλες, όπου η ευθεία γραμμή δεν υπάρχει και ταυτόχρονα η επίπεδη επιφάνεια αποκτά κλίση. Με αυτές τις μορφές και τις διάφορες κλίσεις που προσφέρουν οι ράμπες εσωτερικά, διαμορφώθηκε ένας λειτουργικός και κατά βάση ενιαίος χώρος, όπου οι στιγμές της καθημερινής ζωής υιοθετούν «το αίσθημα της επιτάχυνσης». Επομένως, ολόκληρος ο χώρος αποκτά κίνηση και ο χρήστης μπορεί να πηγαίνει από τον ένα χώρο στον άλλον με ή χωρίς skate.¹⁹

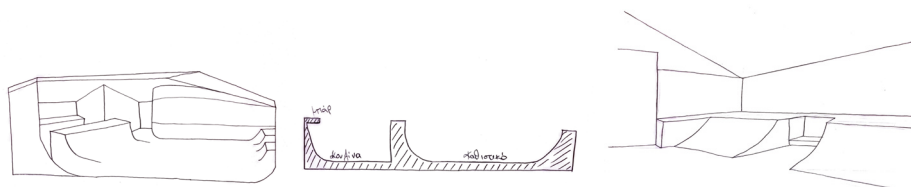
Η κατοικία χωρίζεται σε δύο ζώνες. Η πιο κοινόχρηστη ζώνη ενοποιεί το καθιστικό με την κουζίνα, ενώ στην πιο ιδιωτική βρίσκονται το

¹⁸“The Ramp house / Archivirus” 2009. ArchDaily <https://www.archdaily.com/20394/the-ramp-house-archivirus> (15/10/21)

¹⁹ Θεοδωρής Βρανάς “‘the ramp house’ προσθήκη κατοικίας στου Παπάγου” <http://domesindex.com/buildings/ramp-house-pros8hkh-katoikias-stoy-papagoy/> (15/10/21)

υπνοδωμάτιο, το μπάνιο και ένας χώρος γραφείου. Το καθιστικό μετατρέπεται σε μικρή ράμπα, που ενώνεται με τον πάγκο της κουζίνας και γυρίζει για να δημιουργήσει ένα χώρισμα με το υπνοδωμάτιο και το μπάνιο. Στοιχεία που βρίσκονται στο καθιστικό, όπως το τζάκι και οι αποθηκευτικοί χώροι, είναι κρυμμένα μέσα στις ράμπες. Το καθιστικό είναι ο βασικός χώρος εκτόνωσης του skateboard, καθώς έχει την ευχέρεια μετακινώντας τα έπιπλα να γίνεται ολόκληρος μια πίστα skate. Αυτό συμβαίνει, αφού έχει αφεθεί ελεύθερος σε διάταξη και ανοίγει με μεγάλα υαλοστάσια προς τον εξώστη. Εκεί, προεκτείνεται και η ράμπα δίνοντας την αίσθηση πως εσωτερικός και εξωτερικός χώρος γίνονται ένα.

Η δυνατότητα του skate εσωτερικά της κατοικίας μοιάζει ιδιαίτερο, αλλά και μη συνηθισμένο χαρακτηριστικό. Η αρχιτέκτονας όμως, τοποθετεί τις ράμπες με τέτοιο τρόπο, που καταφέρνει να μην αποτελεί ένα δευτερεύον κομμάτι της κατοικίας το skateboard, αλλά τον βασικό κορμό αυτής. Οι ράμπες, οι οποίες λειτουργούν ως δομικό στοιχείο, εμφανίζονται σε σημεία ως προέκταση των τοίχων και διαχωριστικά στοιχεία των δωματίων. Τοποθετούνται σε διάφορα σημεία του σπιτιού, εκτός από λειτουργικό στοιχείο και ως αισθητική επιλογή, με στόχο την υπόμνηση της κύριας σχεδιαστικής απόφασης, όπως στην κρεβατοκάμαρα, όπου οι ράμπες δημιουργούν τα κομοδίνα. Η καμπυλότητα που δημιουργείται στους τοίχους, δεν έχει ως στόχο να θυμίζει μόνο την κίνηση, αλλά και να αναγάγει το χώρο σε γλυπτό, από τον οποίο ξεπροβάλουν τα υπόλοιπα δωμάτια κύριας χρήσης. Ειδικότερα, η κουζίνα, το καθιστικό, το κρεβάτι, το μπάνιο και το γραφείο εμφανίζονται σαν να κινούνται πάνω στις πίστες του skate. Με αυτόν τον τρόπο, επιτυγχάνεται η ομαλή αρμονία μιας τέτοιας δραστηριότητας ανάμεσα στους τυπικούς χώρους μιας κατοικίας, φτιάχνοντας έναν ελεύθερο και ταυτόχρονα λειτουργικό χώρο.

Slide House Nakameguro / Level Architects

Η κίνηση ανάμεσα στους χώρους μιας κατοικίας είναι ένα από τα βασικότερα στοιχεία που μπορούν να την χαρακτηρίσουν «βολική» ή όχι. Βέβαια, αυτό εξαρτάται και από τον χρήστη στον οποίο απευθύνεται η κατοικία. Στην συγκεκριμένη περίπτωση φανταστείτε ότι ήσασταν ένα παιδί και πως θα ήταν ο ιδανικός τρόπος να κινείστε μέσα σε ένα σπίτι. Στο παράδειγμα του Slide House οι πελάτες ήταν ένα ζευγάρι με τρία παιδιά, και κύρια επιθυμία τους είχαν το σπίτι τους να μείνει αξέχαστο στα παιδιά τους. Έτσι, σχεδιάστηκε μια κατοικία με τον πιο παιχνιδιάρικο τρόπο, ενσωματώνοντας μια τσουλήθρα που εκτείνεται στους τρεις ορόφους της κατοικίας και αποτελεί τον κύριο τρόπο κίνησης σε αυτήν.²⁰ Με βάση αυτόν τον στόχο, πραγματοποιήθηκε ο σχεδιασμός ενός σπιτιού παιδότοπου, κατά τον οποίο απορρίφθηκε η εύκολη διέξοδος και κίνηση των επίπεδων με τους κλασσικούς τρόπους. Αντ' αυτού επιλέχθηκε μια τσουλήθρα, η οποία αποτελεί τον πυρήνα της κίνησης. Οι αρχιτέκτονες δεν επιθυμούσαν να τοποθετήσουν απλά μια τσουλήθρα δίπλα στη σκάλα ή να την εγκαταστήσουν σε μια αίθουσα παιχνιδιών. Στόχο είχαν να την εντάξουν ως ένα βασικό και αναπόσπαστο μέρος του σπιτιού και ολόκληρη η κατοικία να είναι ένα παιχνίδι.

Το Slide House φτιάχτηκε από τους Level Architects, ένα ιαπωνικό στούντιο, και ολοκληρώθηκε στο Τόκιο της Ιαπωνίας. Οι Level Architects υποστηρίζουν πως ήταν μια πρόκληση για εκείνους να καταφέρουν να δημιουργήσουν αυτήν την κατοικία κάνοντας το παιχνίδι να κυριαρχεί. «Θεωρήσαμε δυνατό να χτίσουμε τον χώρο του παιχνιδιού, στον χώρο της καθημερινής ζωής. Αποφασίσαμε ότι δεν θα γινόταν ένα «σπίτι με τσουλήθρα», αλλά ένα «σπίτι τσουλήθρα», το οποίο δεν έπαιρνε απλώς ως “εξοπλισμό παιχνιδιού” την τσουλήθρα, αλλά χιζόταν σε ολόκληρη την κατασκευή του με αυτή.»²¹ Πιο αναλυτικά, επέλεξαν η τσουλήθρα να αναπτύσσεται και στα τρία επίπεδα του σπιτιού περικυκλώνοντας την μια πλευρά του. Ταυτόχρονα, αφήνεται η άλλη πλευρά του σπιτιού στην

²⁰ “Slide House / LEVEL Architects” 05 Jul 2011. ArchDaily <https://www.archdaily.com/148089/slide-house-level-architects> (13/10/21)

²¹ Mooponto Staff “House in Nakameguro | LEVEL Architects” 2012 Mooponto <https://www.mooponto.com/architecture/house-in-nakameguro-level-architects/> (13/10/21)

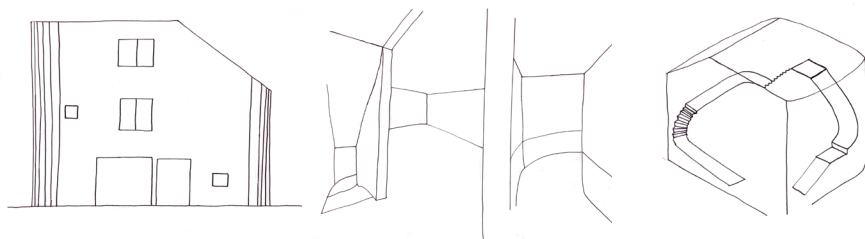
σκάλα, η οποία τυλίγεται εκεί. Οι ένοικοι, με αυτόν τον τρόπο μπορούν να αποφασίσουν σε κάθε επίπεδο αν θα κατέβουν από τις σκάλες ή από την τσουλήθρα.

Στο ισόγειο βρίσκεται ένα γραφείο και ένα δωμάτιο, μετά την είσοδο συναντά κανείς τη σκάλα στα δεξιά, κατά μήκος του τοίχου, η οποία τον οδηγεί στον πρώτο όροφο και αργότερα στον δεύτερο. Το ταξίδι της επιστροφής στο ισόγειο διαρκεί δευτερόλεπτα, όταν χρησιμοποιεί κανείς την τσουλήθρα, η οποία τρέχει σε όλη την εσωτερική περίμετρο του κτιρίου.²² Οι χώροι διαβίωσης βρίσκονται στον πρώτο όροφο, εκεί φιλοξενούνται το καθιστικό με την τραπεζαρία και την κουζίνα. Αυτός ο όροφος οδηγεί σε μια βεράντα διπλού ύψους. Αυτή η βεράντα λειτουργεί ταυτόχρονα ως ένας μικρότερος παιδότοπος για τα παιδιά, ένας ακόμη χώρος με στοιχείο το παιχνίδι. Στον τελευταίο όροφο βρίσκονται ένα μεγάλο υπνοδωμάτιο και ένα μπάνιο, το υπνοδωμάτιο δεν έχει χωρίσματα εσωτερικά, καθώς είναι για όλα τα μέλη της οικογένειας.

Επομένως, οι χρήστες ανεβαίνουν από τον 1ο όροφο στον 3ο όροφο με τις σκάλες και κατεβαίνουν από τον 3ο όροφο στον 1ο όροφο μέσω της τσουλήθρας. Ο στρογγυλεμένος τοίχος που φαίνεται εσωτερικά της κατοικίας δίνει την αίσθηση και εξωτερικά πως εκεί βρίσκεται η τσουλήθρα. Σύμφωνα με τους αρχιτέκτονες, οι οποίοι επισκέφθηκαν την κατοικία ένα μήνα μετά την ολοκλήρωση του έργου, σχολιάζουν πως «Η μεγαλύτερη χαρά των παιδιών ήταν να προσπαθήσουν να ανέβουν τη τσουλήθρα αντί να κατέβουν.»²³ Έτσι, γίνεται εμφανές πως τα παιδιά είναι ικανά να προσαρμοστούν στους χώρους και τα δεδομένα του σπιτιού πολύ πιο εύκολα από ότι οι ενήλικες. Ανακαλύπτουν τον χώρο με μεγαλύτερη ευχέρεια και ταυτόχρονα δημιουργούν δικούς τους τρόπους κίνησης μέσα σε αυτόν.

²² “Slide House / LEVEL Architects” 05 Jul 2011. ArchDaily <https://www.archdaily.com/148089/slide-house-level-architects> (13/10/21)

²³ Mooponto Staff “House in Nakameguro | LEVEL Architects” 2012 Mooponto <https://www.mooponto.com/architecture/house-in-nakameguro-level-architects/> (15/10/21)

Ένα άλλο είδος κατοικίας είναι εκείνη που έχει σχεδιαστεί αποκλειστικά ώστε να ικανοποιεί τις βασικές ανάγκες του χρήστη της, να του παρέχει τις ανέσεις που χρειάζεται και μπορεί να χαρακτηριστεί ως μηχανή. Σχεδιάζεται στα μέτρα του χρήστη και λειτουργεί με τρόπο τέτοιο που εξυπηρετεί και διευκολύνει τον κάτοικο.

Maison Bordeaux / OMA

Με τη δυνατότητα να κάνουν ακόμη και τα πιο απλά και ξεκάθαρα προγράμματα χωρικά και δυναμικά, ο Rem Koolhaas με την ομάδα των OMA επαναπροσδιόρισαν τον όρο «ένα σπίτι είναι μια μηχανή για να ζεις» στο σχεδιασμό του Maison Bordeaux. Ολοκληρωμένο το 1998, το Maison Bordeaux βρίσκεται σε έναν μικρό λόφο στην πόλη του Μπορντό. Το σπίτι σχεδιάστηκε για ένα ζευγάρι και την οικογένειά τους, από το οποίο ο σύζυγος της οικογένειας ήταν παράλυτος από τη μέση και κάτω, μετά από ένα τροχαίο ατύχημα που του είχε συμβεί. Αυτό ήταν και το βασικό χαρακτηριστικό στην διαμόρφωση αυτού του σπιτιού, καθώς ο άντρας δήλωσε πως “Σε αντίθεση με ό, τι περιμένατε δεν θέλω ένα απλό σπίτι. Θέλω ένα πολύπλοκο σπίτι, γιατί το σπίτι θα καθορίσει τον κόσμο μου ...”.²⁴

Με βάση την επιθυμία των χρηστών για μια περίπλοκη κατοικία, ο

²⁴ Andrew Kroll, “AD Classics: Maison Bordeaux / OMA” 2011. ArchDaily <https://www.archdaily.com/104724/ad-classics-maison-bordeaux-oma> (15/10/21)

αρχιτέκτονας πρότεινε ένα σπίτι, που στην πραγματικότητα απαρτιζόταν από τρία σπίτια ξεχωριστά, το ένα πάνω στο άλλο. Η κίνηση στα τρία αυτά επίπεδα πραγματοποιούνταν μέσα από μια πλατφόρμα ανελκυστήρα, η οποία είχε την δυνατότητα να εναλλάσσει την μορφή της από δωμάτιο, σε σταθμό μετάβασης για τον χρήστη. Η μηχανή του ανελκυστήρα είναι η καρδιά ολόκληρου του σπιτιού. Σύμφωνα με τον Rem Koolhaas, «Ο ανελκυστήρας έχει τη δυνατότητα να δημιουργήσει μηχανικές και όχι αρχιτεκτονικές συνδέσεις. Αυτή η κίνηση αλλάζει την αρχιτεκτονική του σπιτιού.»²⁵

Ο ανελκυστήρας γίνεται το «δωμάτιο» του ανθρώπου με τις κινητικές δυσκολίες, με διαστάσεις 3 επί 3,5 μέτρα, που κινείται ελεύθερα μεταξύ των τριών ορόφων και γίνεται μέρος του καθιστικού ή της κουζίνας ή μετατρέπεται σε έναν χώρο γραφείου.²⁶ Το σπίτι εμφανίζεται ως τρεις ξεχωριστές οντότητες που κυμαίνονται μεταξύ αδιαφανούς και διαφανούς. Το χαμηλότερο επίπεδο βρίσκεται ως μια βαριά μάζα που είναι χαραγμένη στο λόφο. Το εσωτερικό είναι σπηλαιώδες και λαβυρινθικό, κατά μία έννοια, όπου λαμβάνουν χώρα όλες οι οικείες δραστηριότητες της οικογένειας. Ο μεσαίος όγκος είναι ο πιο διαφανής καθώς και ο πιο απασχολημένος χώρος στο σπίτι. Είναι ο χώρος για το σαλόνι, όπου ενοποιείται ο εσωτερικός με τον εξωτερικό χώρο. Ο ανώτερος όγκος είναι παρόμοιος με τον χαμηλότερο, καθώς είναι αδιαφανής και κρύβει τα υπνοδωμάτια των παιδιών και του ζευγαριού. Σε αντίθεση με το χαμηλότερο επίπεδο, όμως ο όγκος διεισδύει με παράθυρα οπών που δημιουργούν θέα στους κατοίκους από τα κρεβάτια τους.²⁷

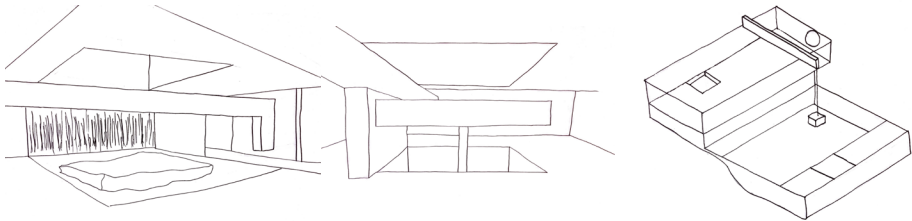
Λόγω του ότι κάθε όροφος είναι διαφορετικός, είναι περίεργο το πως ένας άνδρας με κινητικές δυσκολίες μπόρεσε να ζήσει σε ένα τόσο πολύπλοκο σπίτι. Αυτό όμως δεν αποτέλεσε πρόβλημα, καθώς με τον ίδιο τρόπο που το αναπηρικό αμαξίδιο μπορεί να ερμηνευθεί ως προέκταση του ατόμου με ειδικές ανάγκες, έτσι και η πλατφόρμα του ανελκυστήρα, που δημιουργήθηκε από τον αρχιτέκτονα, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της κίνησης του σπιτιού, προσφέροντας ακόμη περισσότερες δυνατότητες σε

²⁵ “Maison à Bordeaux / OMA” 2020 Archeyes <https://archeyes.com/maison-house-bordeaux-oma/> (15/10/21)

²⁶ <https://www.oma.com/projects/maison-a-bordeaux> (22/10/21)

²⁷ Andrew Kroll. “AD Classics: Maison Bordeaux / OMA” 2011. ArchDaily <https://www.archdaily.com/104724/ad-classics-maison-bordeaux-oma> (15/10/21)

αυτόν που το χρησιμοποιεί. Δεν αποτελεί απλώς έναν ανελκυστήρα για κάθετη κυκλοφορία μεταξύ των ορόφων, αλλά παρέχει πρόσβαση σε όλο το σπίτι. Η ιδέα της δημιουργίας ενός δωματίου που μπορεί να κινείται κάθετα μέσα στο σπίτι δημιουργεί έναν χωρικό δυναμισμό με το σπίτι που αλλάζει και επαναπροσδιορίζει τον χώρο. Η κατοικία εξακολουθεί να είναι ένα καινοτόμο αρχιτεκτονικό ορόσημο που ήταν πραγματικά “μια μηχανή για τη ζωή”.²⁸

Keret House / Jakub Szczesny

Μια κατοικία χαρακτηρίζεται ως μηχανή, όχι μόνο όταν είναι φτιαγμένη από περίπλοκα σχέδια, αλλά ακόμα και όταν μέσα σε ελάχιστα τετραγωνικά μπορεί να εξυπηρετεί τον χρήστη της. Το Keret House έχει θεωρηθεί ως το «στενότερο σπίτι στον κόσμο», που παρόλο την μικρή του κλίμακα είναι σχεδιασμένο έτσι ώστε να λειτουργεί ως μηχανή για τον κάτοικο. Οι διαστάσεις του είναι μόλις 133 εκατοστά στο ευρύτερο σημείο και 72 εκατοστά στο πιο στενό. Το σπίτι σχεδιάστηκε από τον Jakub Szczesny με το Centrala και βρίσκεται ανάμεσα σε δύο κτίρια στη Βαρσοβία της Πολωνίας. Το έργο ξεκίνησε ως μια ελαφρώς αδύνατη πρόταση, όπως περιέγραψε ο αρχιτέκτονας στο φεστιβάλ WolaArt (2009), το οποίο όμως έγινε πραγματικότητα και θεωρήθηκε σημαντικό για την πόλη της Βαρσοβίας.

²⁸ Andrew Kroll. “AD Classics: Maison Bordeaux / OMA” 2011. ArchDaily <https://www.archdaily.com/104724/ad-classics-maison-bordeaux-oma> (15/10/21)

Ο Szczesny αναφέρει “Άρχισα να σκέφτομαι ποιος θα μπορούσε να ζήσει εκεί. Έπρεπε να είναι ένα άτομο που θα ήθελε να είναι ερημίτης, κάποιος που θα ήθελε να περνάει χρόνο μόνος του κάνοντας κάτι, αλλά τι;” Έτσι, με βασική αρχή την δημιουργία ενός χώρου για έναν μόνο χρήστη άρχισε να αναπτύσσει ένα τριγωνικό σπίτι με αρκετό χώρο για να ζήσει και να εργαστεί ένας μόνο κάτοικος, και σύμφωνα με εκείνον “Απαιτείται αίσθηση του χιούμορ, καθώς δεν μπορείς να μείνεις πολύ σε ένα τέτοιο μέρος”.²⁹ Το έργο αρχικά δημιουργήθηκε για τον Ισραηλινό συγγραφέα Έτγκαρ Κερέτ, αργότερα όμως χρησιμοποιήθηκε ως μόνιμη δημιουργική κατοικία και ασκητήριο για περιηγητές συγγραφείς.³⁰ Το Keret House, αποτελεί ταυτόχρονα ένα πλήρως λειτουργικό χώρο, στον οποίο μπορεί κανείς να ζήσει αλλά και να δημιουργήσει. Αντικρούει την ψευδή εικόνα, του μικρού σπιτιού διευρύνοντας ταυτόχρονα την έννοια της «αδύνατης αρχιτεκτονικής», σύμφωνα με τον αρχιτέκτονα του.³¹

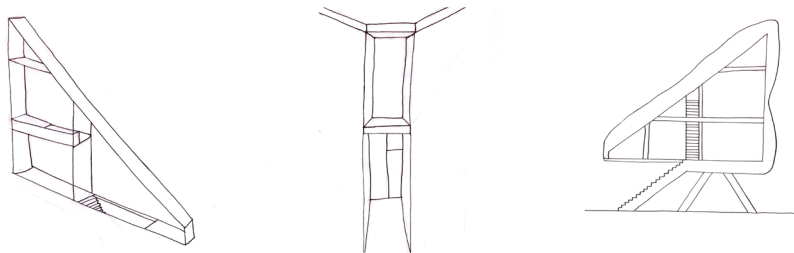
Η δομή του, παρουσιάζει έναν στενό και άβολο χώρο, χωρίς παράθυρα, στον οποίο ενσωματώνονται ημιδιαφανή στοιχεία για φυσικό φως. Παρόλο το μικρό του μέγεθος και την απουσία ανοιγμάτων, ο χώρος δεν είναι στην πραγματικότητα τόσο κλειστοφοβικός όσο θα νόμιζε κανείς. Καταλαμβάνει δύο επίπεδα, συμπεριλαμβανομένης σοφίτας και είναι εξοπλισμένος με κρεβάτι, γραφείο και μικρή κουζίνα. Οι χώροι καλύπτουν τις βασικές λειτουργίες της καθημερινότητας, βάζοντας όμως τον χρήστη στην διαδικασία προσαρμογής στις ιδιαιτερότητες των διαστάσεων του. Το σώμα του σπιτιού είναι ανασηκωμένο σε ξυλοπόδαρα και μια σκάλα οδηγεί από κάτω στο εσωτερικό του. Παρά τον στενό της χαρακτήρα ο αρχιτέκτονας κατάφερε να χωρέσει όλα τα απαραίτητα έπιπλα.³² Έτσι, η κατοικία αυτή αποδεικνύει, πως η αρχιτεκτονική του χώρου μπορεί να θεωρείται αρχικά άβολη, όμως να είναι ικανή να λειτουργεί ως μηχανή που εξυπηρετεί τον κάτοικο και τις ανάγκες του.

²⁹Amy Frearson. World's narrowest house by Jakub Szczesny .2012 Dezeen <https://www.dezeen.com/2012/10/31/worlds-narrowest-house-by-jakub-szczesny/> (23/10/21)

³⁰Jakub Szczesny “Keret House” 2021. Architectuul <http://architectuul.com/architecture/keret-house> (23/10/21)

³¹Karissa Rosenfield. “Inside The Keret House - the World's Skinniest House - by Jakub Szczesny” 2012. ArchDaily <https://www.archdaily.com/289630/inside-the-keret-house-the-worlds-skinniest-house-by-jakub-szczesny> (23/10/21)

³²Amy Frearson. World's narrowest house by Jakub Szczesny .2012 Dezeen

Εκτός από τις ανάγκες των χρηστών για την διαμόρφωση της κατοικίας στον σχεδιασμό σημαντικό ρόλο λαμβάνουν και οι αποφάσεις του αρχιτέκτονα. Ο αρχιτέκτονας σχεδιάζει με βάση τους δικούς του προβληματισμούς, δημιουργώντας κατοικίες που στόχο έχουν να κάνουν ένα σχόλιο σε ένα ή περισσότερα ζητήματα. Σε αυτήν την περίπτωση οι χρήστες μπαίνουν στην διαδικασία να ζήσουν σε ένα σπίτι, το οποίο ορίζει σε αυτούς τους κανόνες του.

House N / Sou Fujimoto Architects

Το « House N » είναι ένα από τα σημαντικά έργα στην καριέρα του Ιάπωνα αρχιτέκτονα Sou Fujimoto. Το House N βρίσκεται στην Oita της Ιαπωνίας και κατασκευάστηκε το 2008 για να φιλοξενήσει ένα ζευγάρι και το σκυλί τους. Δημιουργήθηκε ως μοντέλο στο πλαίσιο της έκθεσης “The Window: A Journey of Art and Architecture through Windows” στο Εθνικό Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης, Τόκιο. Αποτελείται από πολλαπλά κελύφη που καθορίζουν διαφορετικές και αδιάφορες σχέσεις, μεταξύ του εσωτερικού του σπιτιού και του εξωτερικού περιβάλλοντος. Το πιο ενδιαφέρον στοιχείο του είναι πώς το μοντέλο της κατοικίας, το οποίο μοιάζει με ένα λευκό κουτί με τυχαία ανοίγματα εξωτερικά, είναι ικανό να αλλάζει την κατάσταση του καθώς περιπλανιέται κανείς στο εσωτερικό του.³³

³³ “SOU FUJIMOTO, LIVING WITHIN/WITHOUT WINDOWS (HOUSE N)” 2019. Zero = abundance
<https://www.interactiongreen.com/house-n-sou-fujimoto/> (23/10/21)

Το σπίτι αποτελείται από τρία κελύφη προοδευτικού μεγέθους φωλιασμένα το ένα μέσα στο άλλο. Το πιο εξωτερικό κέλυφος καλύπτει ολόκληρο τον χώρο, δημιουργώντας έναν καλυμμένο, ημι-εσωτερικό κήπο. Το δεύτερο κέλυφος περικλείει έναν περιορισμένο χώρο μέσα στον καλυμμένο εξωτερικό χώρο. Το τρίτο κέλυφος δημιουργεί έναν μικρότερο εσωτερικό χώρο. Η δημιουργία αυτής της κατοικίας βασίζεται στο γεγονός ότι η πόλη και ο χώρος κατοίκησης παρουσιάζουν ομοιότητες μέσα από διαφορετικές προσεγγίσεις.³⁴ Αναλύοντας την διαμόρφωση του χώρου, τα ανοίγματα στον εξωτερικό τοίχο και την οροφή δεν έχουν τζάμια, επομένως ο κήπος της βεράντας, το μπάνιο και η κουζίνα που βρίσκονται πίσω είναι ανοιχτά στοιχεία. Το υπνοδωμάτιο και ένα ακόμη δωμάτιο είναι εγκιβωτισμένα πίσω από το δεύτερο στρώμα, όπου όλα τα ανοίγματα παραθύρων είναι με γυαλί. Το εσωτερικό στρώμα κλείνει γύρω από το κέντρο του σπιτιού και τυλίγεται γύρω από το σαλόνι και την τραπεζαρία.³⁵

Πηγή έμπνευσης για τον Fujimoto ήταν η ιδέα της τάξης και της σταθερότητας. Συγκεκριμένα, φέρει ως παράδειγμα ένα δάσος, το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί ως ένα χαοτικό σύστημα, αφού κανείς δεν το σχεδίασε με βάση μια συγκεκριμένη σειρά. Ωστόσο, κάθε στοιχείο του αλληλεπιδρά με το άλλο, διατηρώντας μια ορισμένη αρμονία που μπορεί να ονομαστεί τάξη. Ο ίδιος αναφέρει «Η φιλοδοξία μου ήταν να σχεδιάσω κομμάτια αρχιτεκτονικής που αποτελούνται από μικρά μέρη που σχετίζονται μεταξύ τους για να δημιουργήσουν ένα σύνολο, το οποίο ενσωματώνει την τάξη, την αβεβαιότητα και τον αυθορμητισμό (ή το χάος) ταυτόχρονα».³⁶ Αντιμετωπίζοντας με καινοτομία τους αυστηρούς κανονισμούς της Ιαπωνίας για την αναλογία οικοπέδου, ο Fujimoto έχει αποφύγει τις συμβάσεις για τη δημιουργία μιας αυλής ή τη δημιουργία ενός σπιτιού ως απομονωμένου αντικειμένου εντός των ορίων της τοποθεσίας. Αντίθετα, η κατοικία του είναι ένα υβρίδιο, μια σειρά κουτιών που καθορίζουν τον οικιακό χώρο, από το περίβλημα στο

³⁴Alexander Zaxarov "House N by Sou Fujimoto Architects" 2020. Thisispaper <https://www.thisispaper.com/mag/house-n-sou-fujimoto-architects> (23/10/21)

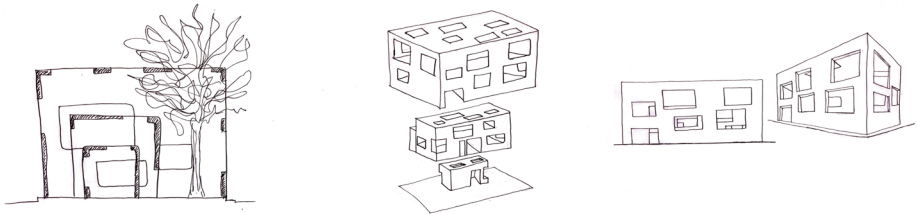
³⁵Amy Frearson "House N by Sou Fujimoto Architects" 2012. Dezeen <https://www.dezeen.com/2012/01/19/house-n-by-sou-fujimoto-architects/> (23/10/21)

³⁶ "SOU FUJIMOTO, LIVING WITHIN/WITHOUT WINDOWS (HOUSE N)" 2019. Zero = abundance <https://www.interactiongreen.com/house-n-sou-fujimoto/> (20/10/21)

³⁷ ROB GREGORY "House N by Sou Fujimoto Architects, Oita City, Oita, Japan" 2009. The architectural review <https://www.architectural-review.com/today/house-n-by-sou-fujimoto-architects-oita-city-oita-japan> (13/10/21)

εσωτερικό.³⁷

Οι τοίχοι του House N έχουν διαφορετικά πάχη από το εξωτερικό στο εσωτερικό, και αυτές οι διαφορές υπάρχουν με σκοπό αν κοιτάξει κανείς από έξω, το εσωτερικό να φαίνεται εκπληκτικά βαθύ, και ταυτόχρονα από μέσα το αίθριο να φαίνεται πιο κοντά από την πραγματική απόσταση. Επιπλέον, τα ανοίγματα εφαρμόζουν τη χρυσή τομή, με σκοπό τα βλέμματα των ανθρώπων να οδηγούν προς αυτά και όχι στους τοίχους.³⁸ Θα μπορούσε κανείς να πει ότι μια ιδανική αρχιτεκτονική είναι ένας εξωτερικός χώρος που μοιάζει με τον εσωτερικό και ένας εσωτερικός χώρος που μοιάζει με τον εξωτερικό. Ο ίδιος αναφέρει, «Η πρόθεσή μου ήταν να δημιουργήσω μια αρχιτεκτονική που δεν αφορά τον χώρο ούτε τη μορφή, αλλά απλώς την έκφραση του πλούτου του «ανάμεσα» σε σπίτια και δρόμους.»³⁹ Με αυτόν τον τρόπο, ο αρχιτέκτονας, παρήγαγε μια κατοικία που στόχο έχει το να σχολιάσει την συνθήκη του να ζει κανείς τόσο εκτεθειμένος στο δημόσιο εξωτερικό χώρο, όμως παράλληλα να καταφέρει να εναρμονίζεται ομαλά στον αστικό ιστό.

House VI / Peter Eisenman

Το House VI είναι δημιουργία του αρχιτέκτονα Peter Eisenman. Ο Eisenman το σχεδίασε για τον κύριο και την κυρία Ρίτσαρντ Φρανκ μεταξύ 1972-1975 και έγινε πολύ γνωστό για τον σχεδιασμό του.⁴⁰ Βρίσκεται

³⁸“SOU FUJIMOTO, LIVING WITHIN/WITHOUT WINDOWS (HOUSE N)” 2019. Zero = abundance <https://www.interactiongreen.com/house-n-sou-fujimoto/> (20/10/21)

³⁹ Alexander Zaxarov “House N by Sou Fujimoto Architects” 2020. Thisispaper <https://www.thisispaper.com/mag/house-n-sou-fujimoto-architects> (23/10/21)

⁴⁰ Adelyn Perez. “AD Classics: House VI / Peter Eisenman” 2010. ArchDaily <https://www.archdaily.com/63267/ad-classics-house-vi-peter-eisenman> (13/10/21)

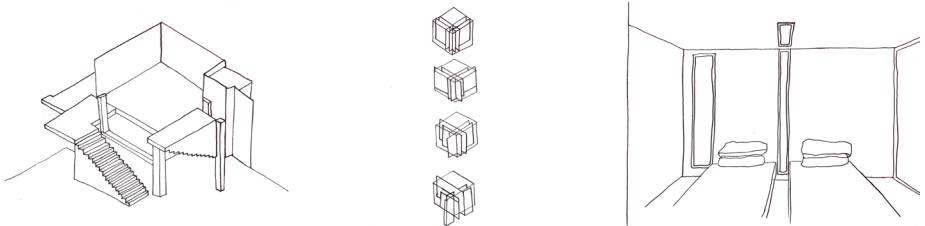
στην Κορνούαλη και θεωρείται ως γλυπτό στο περιβάλλον που τοποθετείται. Σημαντικό χαρακτηριστικό του House VI, είναι η μορφή του, η οποία παρουσιάζεται με μια συγκεκριμένη αντιπαράθεση στερεών και κενών. Δεν είναι μια κατοικία με την παραδοσιακή έννοια, καθώς το σπίτι αναφέρεται ως μια μελέτη μεταξύ της πραγματικής δομής και της αρχιτεκτονικής θεωρίας.

Χωρίζεται σε τέσσερα τμήματα, τα οποία προκύπτουν από ένα πλέγμα. Από αυτό το πλέγμα διαμορφώνονται και οι εσωτερικοί χώροι με μια σειρά επιπέδων που γλιστρούν το ένα μέσα στο άλλο. Προκειμένου να πετύχει αυτό ο αρχιτέκτονας, αγνοεί πλήρως την λογική πως η μορφή ακολουθεί τη λειτουργία, και έτσι δημιουργεί χώρους που θεωρούνται ιδιόρρυθμοι, καλά φωτισμένοι, αλλά αντισυμβατικοί για να ζεις. Αυτό, το έκανε με στόχο να δυσκολέψει τους χρήστες της κατοικίας, ώστε να τους ωθήσει να εξοικειωθούν με την αρχιτεκτονική και να την ανακαλύπτουν συνεχώς. Τα δομικά στοιχεία της κατοικίας, ο αρχιτέκτονας αποφάσισε να είναι εμφανή, αλλά όχι πάντα κατανοητά. Κατασκευάστηκε αποτελεσματικά χρησιμοποιώντας ένα απλό σύστημα στύλου και δοκών. Ωστόσο, ορισμένες κολώνες ή δοκοί δεν παίζουν κανένα δομικό ρόλο και ενσωματώνονται για να βελτιώσουν τον εννοιολογικό σχεδιασμό. Σημαντικά στοιχεία που αποκαλύπτουν αυτή την λογική, αλλά και δείχνουν την ιδιαιτερότητα του σπιτιού, είναι μια στήλη στην κουζίνα, η οποία αιωρείται πάνω από το τραπέζι, χωρίς να αγγίζει το έδαφος. Ακόμη, σε άλλους χώρους τα δοκάρια συναντώνται, αλλά δεν τέμνονται, με αποτέλεσμα να δημιουργείται μια ομάδα στηριγμάτων.

Ο Eisenman φτιάχνει ένα σπίτι που μοιάζει με λαβύρινθο, αγνοώντας εντελώς τους κανόνες ενός συνηθισμένου σπιτιού. Η μοναδικότητα αυτού του κτιρίου δυσκολεύει τη ζωή των χρηστών, χωρίς όμως να το καταλαβαίνουν, καθώς τους αναγκάζει να ζουν με έναν συγκεκριμένο τρόπο. Ο τρόπος που τοποθετούνται τα επιμέρους στοιχεία του, βάζει τους κατοίκους στην διαδικασία να προσαρμοστούν με τα εμπόδια που τους παρουσιάζονται. Χαρακτηριστικό αποτελεί το υπνοδωμάτιο, στο οποίο υπάρχει μια γυάλινη σχισμή στο κέντρο του τοίχου που συνεχίζει στο δάπεδο και χωρίζει το δωμάτιο στη μέση. Αυτό, αναγκάζει τους ιδιοκτήτες να τοποθετήσουν ξεχωριστά κρεβάτια στις δύο πλευρές του δωματίου και έτσι, το ζευγάρι αναγκάζεται να κοιμηθεί ξεχωριστά. Μια άλλη περίεργη πτυχή, είναι μια ανάποδη σκάλα σε χρώμα κόκκινο,

στοιχείο που απεικονίζει τον άξονα του σπιτιού και στόχο έχει να τραβήξει την προσοχή. Επιπλέον, το μπάνιο που είναι τοποθετημένο με τρόπο τέτοιο ώστε να είναι προσβάσιμο μόνο μέσω ενός από τα υπνοδωμάτια. Αυτές οι μη λειτουργικές συνθέσεις παίζουν ρόλο ως υπενθύμιση μιας αρχιτεκτονικής διαδικασίας. Παρόλα αυτά, ο αντισυμβατικός και μη λειτουργικός σχεδιασμός απαιτεί από τους χρήστες να το συνηθίσουν.

Ο Eisenman δήλωσε στο κείμενό του για το House VI στην Προοδευτική Αρχιτεκτονική του Ιουνίου 1977 ότι το σπίτι δεν έπρεπε να θεωρηθεί ως «ένα αντικείμενο με την παραδοσιακή έννοια, αυτό είναι το τελικό αποτέλεσμα μιας διαδικασίας», αλλά μάλλον ως «το αρχείο μιας διαδικασίας.»⁴¹ Όπως αναφέρει και ο Richard Pommer⁴² «...το νέο σπίτι του Eisenman είναι αναγκαστικά αμήχανο και μπερδεμένο. Το έργο του παραμένει στη σφαίρα της εφεύρεσης και του διαγράμματος...»⁴³ Όσο δύσκολο και αν δείχνει να κατοικεί κανείς στο House VI, του δίνεται η δυνατότητα να ανακαλύπτει συνεχώς την ιδιομορφία ενός τέτοιου χώρου, αλλά και να αντιλαμβάνεται συνεχώς πως η αρχιτεκτονική είναι αυτή που καθορίζει τη ζωή του. Επομένως, η κατοικία πέτυχε να φτιάξει μια δομή που λειτουργεί ως σπίτι και ως σχόλιο, όπου το ένα ακολουθεί το άλλο.

⁴¹ Kathleen Enz Finken EISENMAN: HOUSE VI (1985) 2020. Drawing matter <https://drawingmatter.org/eisenman-house-vi/> (11/10/21)

⁴² Richard Pommer (1976), The New Architectural Supremacists, Artforum Σελ. 38-43

⁴³ Kathleen Enz Finken EISENMAN: HOUSE VI (1985) 2020. Drawing matter <https://drawingmatter.org/eisenman-house-vi/> (11/10/21)

The definitive wooden house / Sou Fujimoto

Το Definitive wooden house μπορεί να θεωρηθεί επίσης μια κατοικία που στόχο έχει να κάνει ένα σχόλιο, μέσα από μια ποιητική μορφή της κατοικίας. Βρίσκεται στην πλαγιά ενός βουνού στην Ιαπωνική πόλη Kumamoto και έχει σχεδιαστεί από τον αρχιτέκτονα Sou Fujimoto. Βασικό στοιχείο στον σχεδιασμό της κατοικίας ήταν να μεταφέρει το δισδιάστατο κτίριο σε τρισδιάστατο. Σύμφωνα με τον αρχιτέκτονα, αυτό ήταν δυνατόν να το πετύχει μέσα από το ξύλο, καθώς είναι εξαιρετικά ευέλικτο και όλες οι λειτουργίες του σπιτιού πραγματοποιούνταν μέσα από αυτό. Στύλοι, δοκοί, θεμέλια, εξωτερικοί τοίχοι, εσωτερικοί τοίχοι, οροφές, δάπεδα, μονώσεις, έπιπλα, σκάλες, κουφώματα παραθύρων, όλα τα στοιχεία του σπιτιού είναι από ξύλο. Έτσι, το σπίτι χτίστηκε στοιβάζοντας τους ξύλινους ογκόλιθους υπό την μορφή ενός γιγάντιου Τζέγκα.⁴⁴

Ο αρχιτέκτονας ξεκίνησε τοποθετώντας τους ογκόλιθους από ξύλο με προφίλ 350 χιλιοστών και το μέγεθος αυτό επιλέχθηκε, καθώς είναι κατάλληλο για να χρησιμοποιείται για έπιπλα, καθίσματα ή σκάλες και σύμφωνα με τον ίδιο, προσαρμόζεται τέλεια στις μετρήσεις του ανθρώπινου σώματος. Με αυτόν τον τρόπο, το ίδιο το υλικό είναι εκείνο που ορίζει τους διαφορετικούς χώρους της κατοικίας, χωρίς να χρειάζεται να δημιουργηθούν τοίχοι ή δάπεδα που διανέμουν τον χώρο. Κάθε κομμάτι ξύλου λαμβάνει περισσότερες από μια λειτουργίες, δημιουργώντας ένα χώρο κατοίκησης χωρίς διαχωριστικά δωματίων. Στοιχείο που εμφανίζεται ως δάπεδο μεταμορφώνεται σε καρέκλα, οροφή, αλλά και τοίχος από διάφορες θέσεις. Η ξύλινη κατασκευή δημιουργεί γωνίες, στις οποίες μπορεί ο χρήστης να ξεκουραστεί και να απολαύσει την ηρεμία του περιβάλλοντός του. Τα επίπεδα του ορόφου είναι σχετικά και η χωρικότητα γίνεται αντιληπτή διαφορετικά ανάλογα με τη θέση του καθενός.

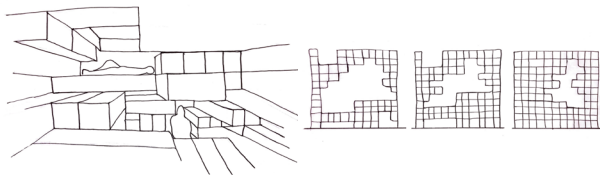
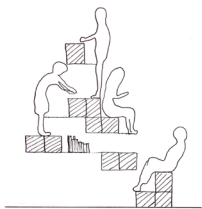
Οι άνθρωποι αντιλαμβάνονται τρισδιάστατα το χώρο, αφού η κατοικία αποτελεί μια διαφορετική εμπειρία σε κάθε σημείο της. Οι κάτοικοι έχουν την δυνατότητα να ανακαλύπτουν, διάφορες λειτουργίες όταν

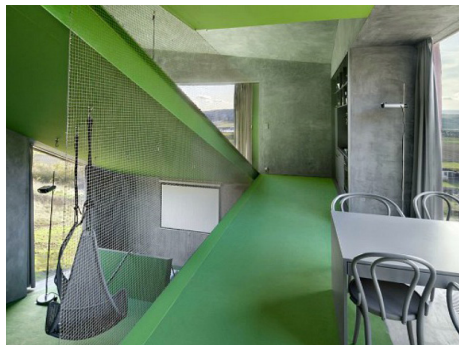
⁴⁴ “The Definitive Wooden House by Sou Fujimoto Architects” 2015 L’ac Porcelanosa <https://www.anticcolonial.com/en/naturelovers/the-definitive-wooden-house-by-sou-fujimoto-architects/> (20/12/2021)

κινούνται ανάμεσα από τους χώρους. Τα μέσα και τα έξω τμήματα που δημιουργούν την κατοικία από τα κομμάτια του ξύλου, χρησιμοποιούνται και ως επίπλωση του χώρου όπως, καθίσματα, κρεβάτια, ενώ τα κενά που υπάρχουν στην πρόσοψη χρησιμεύουν ως παράθυρα. Παρά τις περιορισμένες του διαστάσεις, το Definitive Wooden House διαθέτει όλα τα δωμάτια που χρειάζονται για να καλύψει όλες τις καθημερινές ανάγκες της σύγχρονης ζωής. Αυτό συμβαίνει, καθώς ο εσωτερικός χώρος επανερμηνεύεται συνεχώς ανάλογα με το μέρος όπου βρίσκεται το κάθε άτομο και τη χρήση που θέλει να δώσει ο καθένας στα δωμάτια ανά πάσα στιγμή. Με αυτόν τον τρόπο, η λειτουργία της κατοικίας ορίζεται από το πώς προσαρμόζεται ο χρήστης στην ξύλινη δομή.

Ταυτόχρονα, το σπίτι έχει σκοπό να φέρει ένα είδος αρμονίας μεταξύ του δομημένου περιβάλλοντος και του τρόπου με τον οποίο συμπεριφέρεται το ανθρώπινο σώμα μέσα σε αυτό. Τόσο ως κατασκευαστική μεθοδολογία, όσο και ως βιωματικός χώρος, αυτή η αρχιτεκτονική συντίθεται από τη συγχώνευση διαφόρων αδιαφοροποίητων στοιχείων. Δεν υπάρχει ούτε σχέδιο ούτε σημείο σταθεροποίησης. Ίσως μόνο με το ξύλο είναι δυνατό να πραγματοποιείται ταυτόχρονα η μόνωση και η δομή, το φινίρισμα αλλά και τα έπιπλα.⁴⁵ Είναι μια κατοικία που θυμίζει συνθήκες πριν από την ανάπτυξη της αρχιτεκτονικής, όπου απουσίαζαν οι λειτουργικοί χώροι, που πλέον θεωρούνται δεδομένοι. Η συγκεκριμένη κατοικία μπορεί να χαρακτηριστεί ως ένας χώρος που ξεπερνά την αρχιτεκτονική σύμβαση, αφού μόνο με την τοποθέτηση του ξύλου φέρει τον κάτοικο να είναι εκείνος που έχει τον πρώτο λόγο και ορίζει ολόκληρη την λειτουργία της κατοικίας καθημερινά. Αυτός είναι και ο λόγος που χαρακτηρίζεται ως σχόλιο, καθώς αμφισβητεί την ανάγκη για τυποποίηση του χώρου στο σχεδιασμό και προωθεί την ατομική ανακάλυψη του.

⁴⁵“ShowCase: Final Wooden House” 2008. Archinect <https://archinect.com/features/article/81788/show-case-final-wooden-house> (15/12/2021)

1. Villa Hermína / Hsh Architekti
<https://inhabitat.com/vila-hermina-is-a-pepto-pink-micro-house-in-the-czech-republic/vila-hermina-hsh-architekti-7/> (8/11/2021)

2. Amphitheater House / Αριστέιδης Αντώνας
<https://www.aristideantonas.com/tag/bankruptcy/project/the-amphitheater-house/link/139> (15/10/2021)

3. Ramp house / Νάνσυ Ψαράκη
<https://www.archisearch.gr/architecture/ramp-house-athina-nansy-psaraki-archivirius-c/> (15/10/2021)

4. Slide House Nakameguro / Level Architects
<https://www.homedsgn.com/2011/03/15/house-with-a-slide-in-japan-by-level-architects/> (20/10/2021)

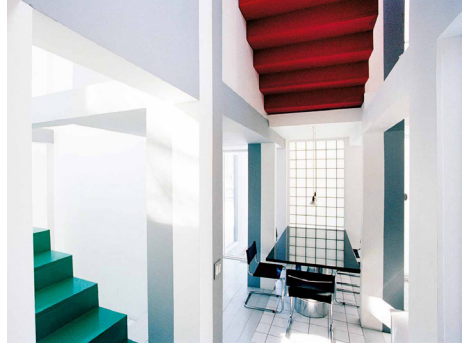
5. Maison Bordeaux / OMA
<https://www.oma.com/projects/maison-a-bordeaux> (18/11/2021)

6. Keret House / Jakub Szczesny
<https://www.greenprophet.com/2012/10/crazy-thin-keret-house-poland/> (15/10/2021)

7. House N / Sou Fujimoto Architects
<https://archeyes.com/soun-fujimoto-house-n/>
 (10/12/2021)

8. House VI / Peter Eisenman
<https://eisenmanarchitects.com/House-VI-1975>
 (15/10/2021)

9. The definitive wooden house
<https://iwan.com/portfolio/final-wood-en-house-sou-fujimoto/> (10/12/2021)

3ο Κεφάλαιο

«Τα παραδείγματα Bioscleave house & Reversible Destiny Lofts»

Πέρα από τις κατοικίες που αναφέρθηκαν, ως κυριότερα παραδείγματα πειραματικών κατοικιών τοποθετούνται τα έργα Bioscleave house και Reversible Destiny Lofts. Τα δύο έργα αποτελούν μια πρωτότυπη μορφή κατοικίας που αντιστέκεται στα στερεότυπα και τους κανόνες της αρχιτεκτονικής με τρόπο πιο έντονο από τα προηγούμενα. Παρατηρήθηκε πως και στα δύο αυτά έργα ο σχεδιασμός τους βασίστηκε στο όραμα των αρχιτεκτόνων, οι οποίοι είχαν ως στόχο να ανακαλύψουν πως μπορεί μια κατοικία να επηρεάσει την ζωή του χρήστη της. Για αυτό το λόγο επιλέχθηκαν να τοποθετηθούν μαζί και να αναλυθούν γύρω από το ερώτημα, κατά πόσο είναι δυνατόν ένας χώρος καθημερινής διαβίωσης μπορεί να ορίζει ξανά τα όρια της αρχιτεκτονικής. Η αρχιτεκτονική ομάδα των δύο αυτών έργων πίστευαν πως τα σχέδια τους είναι ικανά να προωθήσουν την «αντίσταση στον θάνατο».

Πρόκειται για την αρχιτεκτονική ομάδα των Arakawa και Gins, οι οποίοι συναντήθηκαν το 1963 και ασχολήθηκαν με την αρχιτεκτονική ως μέσο, με σκοπό να ενθαρρύνουν τους ανθρώπους να επαναξιολογήσουν τις αντιλήψεις τους, να απελευθερώσουν τις αισθήσεις τους και να αμφισβητήσουν τη θνησιμότητα. Ο τρόπος που σχεδίαζαν τους χώρους απαιτούσε προσοχή και στόχο είχε να προκαλέσει τις αισθήσεις μέσω συνεχούς οπτικής και σωματικής διέγερσης, αναγκάζοντάς τον χρήστη να επαναξιολογήσει τον κόσμο και τον εαυτό του, ώστε να μην μένει στάσιμος και να υποκύψει στον θάνατο. Κεντρική θέση στα έργα τους ήταν η δυνατότητα της ανθρώπινης αντίληψης, ο τρόπος που το σώμα μπορεί να διαμορφωθεί και να αναμορφωθεί στο χώρο, αλλά και ο πειραματισμός.

Μια κατοικία θα μπορούσε να χαρακτηρίσεται ως πείραμα όταν βάζει τον χρήστη της διαρκώς σε μια διαδικασία με σκοπό να του προσφέρει έναν νέο, ιδιαίτερο τρόπο στέγασης.

Μέσα από αυτή την πειραματική διαδικασία, οι κατοικίες αυτές προσπαθούν να λύσουν ορισμένα ζητήματα κατοίκησης και καθημερινής ζωής των χρηστών.

Bioscleave house

«Θέλετε να ζήσετε σε ένα διαμέρισμα ή σπίτι που μπορεί να σας βοηθήσει να προσδιορίσετε τη φύση και την έκταση των αλληλεπιδράσεων ανάμεσα σε εσάς και το σύμπαν; Σε ποια μήκη θα ήσασταν διατεθειμένοι να πάτε, ή πόση ταλαιπωρία θα θέλατε να αντέξετε, προκειμένου να εξουδετερώσετε το συνηθισμένο ανθρώπινο πεπρωμένο του θανάτου;»⁴⁶

Η κατοικία Bioscleave house είναι των Shusaku Arakawa και Madeline Gins και βρίσκεται στο ανατολικό Hamptons της Νέας Υόρκης. Το Bioscleave house είχε ως στόχο να επιβραδύνει τις επιπτώσεις της γήρανσης και του θανάτου, εξυψώνοντας την προσωπική ευημερία και τη μακροζωία των κατοίκων της. Οι Arakawa and Gins συνεργάστηκαν σε πολλά έργα, μαζί έγραψαν ένα βιβλίο με τίτλο «Το αρχιτεκτονικό σώμα»⁴⁷, στο οποίο εισήγαγαν τον όρο bioscleave, ο οποίος αναφέρεται στον τρόπο που ένα σώμα συγκρατεί ή προσκολλάται στο περιβάλλον. Από αυτόν τον όρο πήρε το όνομα της και η συγκεκριμένη κατοικία. Οι δημιουργοί της ήθελαν να καταπολεμήσουν τη θνησιμότητα και να παρατείνουν τη ζωή των κατοίκων, δηλώνοντας ότι τα σχέδια τους έκαναν τους ανθρώπους να χρησιμοποιούν το σώμα τους με απροσδόκητους τρόπους, αμφισβητώντας την ισορροπία και διεγείροντας το ανοσοποιητικό σύστημα τους.⁴⁸

Αποτελείται από δύο σπίτια, ένα το οποίο σχεδίασαν οι αρχιτέκτονες και ένα που σχεδιάστηκε τη δεκαετία του 1960 από τον αρχιτέκτονα Carl Koch, «Συνολικά, τα δύο σπίτια σχηματίζουν ένα αρχιτεκτονικό κολάζ». Το πρώτο σπίτι του Koch είχε εμπνευστεί από το Bauhaus και συνδυάζει το κίνημα του Arts and Crafts με τον μοντερνισμό. Τα δύο αυτά σπίτια σε συνδυασμό δημιουργούν ένα αισιόδοξο συγκρότημα και χαρακτηρίζονται από μοντερνιστικό και κυβιστικό σχεδιασμό, που συνδυάζει μεταβαλλόμενες μορφές και χρώματα.⁴⁹ Υπάρχουν 52

⁴⁶Karen Cilento. “Reversible Destiny / Shusaku Arakawa + Madeline Gins” 2010. ArchDaily <https://www.archdaily.com/62055/reversible-destiny-shusaku-arakawa-madeline-gins#> (10/12/2021)

⁴⁷Shusaku Arakawa, Madeline Gins (2002), Architectural Body, Kindle Edition

⁴⁸Juliana Neira. “a house that claims to stop ageing and death is on the market for \$1,495,000” 2019. Designboom <https://www.designboom.com/architecture/bioscleave-house-arakawa-gins-east-hamptons-on-sale-02-07-2019/> (5/12/2021)

⁴⁹Taylor K. Vecsey. “The Bioscleave House’ in East Hampton Could Be Yours for Under \$1 Million” 2021. Hedges <https://behindthededges.com/the-bioscleave-house-in-east-hampton-could-be-yours-for-under-1-million/> (20/12/2021)

διαφορετικά χρώματα που βρίσκονται σε αυτό το σπίτι και όλοι οι χώροι της κατοικίας είναι στα χρώματα του ουράνιου τόξου.

Αναλύοντας την λειτουργικότητα των χώρων, το σπίτι ξεκινά με το καθιστικό, το οποίο διαθέτει τζάκι και ένα υπόγειο. Οι πόρτες όπως και τα παράθυρα είναι συρόμενες και καλύπτουν από το δάπεδο μέχρι την οροφή. Το σπίτι προσφέρει ακόμα, τέσσερα υπνοδωμάτια, δύο μισι μπάνια και ένα δωμάτιο μελέτης που θα μπορούσε να μετατραπεί σε πέμπτο υπνοδωμάτιο. Επίσης, μια υπερυψωμένη πλατφόρμα φιλοξενεί την τραπεζαρία, η οποία περιβάλλεται από τέσσερα σημεία πρόσβασης. Χαρακτηριστικό του χώρου είναι η μορφή του καθιστικού, καθώς αφήνεται ελεύθερο σε διάταξη στο χώρο και στο κέντρο του τοποθετείται μια βυθισμένη ιταλική κουζίνα. Σημαντικό στοιχείο της διαμόρφωσης του σπιτιού είναι το δάπεδο, το οποίο βάζει τον χρήστη σε μια διαρκή προσοχή καθώς κινείται. Οι αρχιτέκτονες δημιούργησαν ένα δάπεδο που κυματίζει με ογκόλιθους, σχεδιασμένο να κάνει τους κατοίκους του να αισθάνονται κάπως ανήσυχοι καθώς προχωράνε σε αυτό, με λίγες μόνο επίπεδες επιφάνειες. Εκτός από τους τοίχους της κατοικίας, τοποθετούν σε σημεία του σπιτιού στύλους, με σκοπό οι χρήστες να έχουν κάτι να πιαστούν όταν αποπροσανατολιστούν κατά την κίνηση τους από τον ένα χώρο στον άλλον. Με αυτό τον τρόπο, οι σχεδιαστές ήθελαν να κάνουν τους ανθρώπους να συνειδητοποιήσουν περισσότερο το σώμα τους. *«Υπάρχουν πολλές «μεταφυσικές» μικρές πλαγιές, λόφοι, γωνίες και σχισμές φτιαγμένες από ιαπωνικό δάπεδο για να διεγείρουν τα πόδια, ένα είδος καλειδοσκοπικού εργαστηρίου ή θερμοκοιτίδας για να ζεις περισσότερο»* αναφέρουν οι αρχιτέκτονες.»⁵⁰

Πέρα από τα ανώμαλα δάπεδα, οι οροφές εμφανίζουν και αυτές μια ιδιαιτερότητα, καθώς είναι χαμηλά σε σημεία που θα έπρεπε να είναι ψηλά, προσπαθώντας να βάλουν τους κατοίκους σε συνεχή κίνηση και σκέψη, σαν να βρίσκονται μονίμως σε μια πίστα αθλήματος. Ο κάτοικος αναγκάζεται να ανακαλύψει μόνος του τον χώρο, οι είσοδοι είναι τοποθετημένοι σε περίεργα μέρη, όπως κάτω από την κουζίνα, αλλά και ταυτόχρονα κοινές ανέσεις, όπως πόρτες στο μπάνιο,

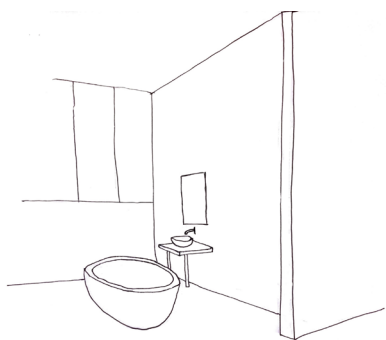
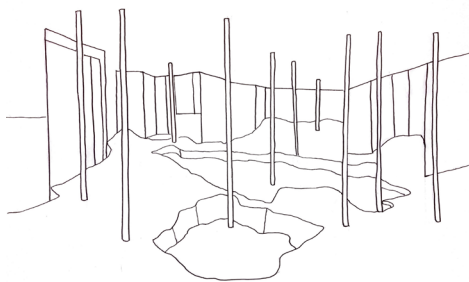
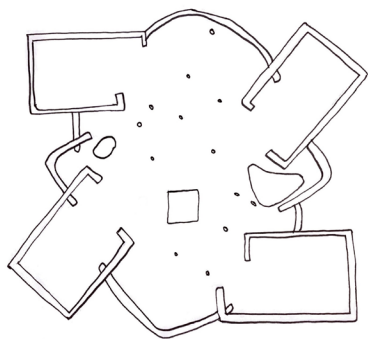
⁵⁰ Taylor K. Vecsey. “The Bioscleave House’ in East Hampton Could Be Yours for Under \$1 Million” 2021. Hedges <https://behindthehedges.com/the-bioscleave-house-in-east-hampton-could-be-yours-for-under-1-million/> (20/12/2021)

απουσιάζουν. Ακόμη, οι διακόπτες φωτός είναι όλοι σε διαφορετικά ύψη και οι τοίχοι έχουν διαφορετική υφή, με σκοπό κυριολεκτικά και μεταφορικά να κρατούν τον χρήστη στα πόδια του. Όλοι αυτοί οι χειρισμοί των αρχιτεκτόνων προκάλεσαν αρκετά σχόλια ως προς την δυσλειτουργικότητα των χώρων, όμως οι ίδιοι δήλωναν επανειλημμένα ότι αυτά τα αρχιτεκτονικά χαρακτηριστικά προωθούν την «αντίσταση στο θάνατο».

Τα κανονικά σπίτια θύμιζαν στους Arakawa & Gins φέρετρα, προβλέψιμες κατοικίες, που καταλήγουν στην ανία και επομένως λειτουργούν δολοφονικά για τον χρήστη. Με βάση αυτήν την αντίληψη, το ζευγάρι αρχιτεκτόνων επέμεινε πως το άτομο πρέπει να δοκιμάζει συνεχώς τις αισθήσεις του, χρησιμοποιώντας κάθε μυ του σώματός του. Αυτός είναι και ο λόγος που δημιούργησαν μια τέτοια κατοικία, με σκοπό να τονώσει το ανοσοποιητικό σύστημα του χρήστη και να τον αποτρέψει από την καθιστική ζωή. «Το σπίτι έχει να κάνει με τον πειραματισμό του ανθρώπινου μυαλού, για να σε κάνει να φύγεις από τη ζώνη άνεσής σου». ⁵¹

Ο χώρος στον οποίο ζει το άτομο καθημερινά είναι εκείνος που τον επηρεάζει ψυχικά και σωματικά διαμορφώνοντας πτυχές του εαυτού του. «Αν αλλάξεις το περιβάλλον σου, μπορείς να αλλάξεις τον εαυτό σου», είπε η Τζινς σε μια συνέντευξη το 2011. Η διάθεση του ατόμου και η ψυχολογία του αλλάζει σύμφωνα με τις παραστάσεις τις οποίες βιώνει καθημερινά. Τα τυποποιημένα σπίτια που είναι οικεία στον κάθε χρήστη, δεν του δίνουν την δυνατότητα να αναπτύξει νέες εμπειρίες, αλλά τον ωθούν σε μια διαδικασία επανάληψης των ίδιων δραστηριοτήτων καθημερινά. Αντίθετα, μέσα από το Bioscleave house οι καθημερινές κινήσεις του χρήστη τον αναγκάζουν να μην μένει ποτέ στάσιμος στο χώρο και να μπαίνει στην διαδικασία της συνεχούς ανακάλυψης. Η κατοικία λειτουργεί πειραματικά στον κάτοικο, καθώς έχει σκοπό να τον βάλει να ανταπεξέλθει σε αυτόν τον τρόπο ζωής και να κερδίσει την «αθανασία» του.

⁵¹ <https://www.curbed.com/2021/08/bioscleave-house-arakawa-and-ginss-masterpiece-has-sold.html>
(20/12/2021)

architecturaldigest.com/story/bioscleave-house-for-sale-east-hampton-new-york
<https://www.reversibledestiny.org/bioscleave-house-lifespan-extending-villa/> (20/12/2021)

Reversible Destiny Lofts

Το Reversible Destiny Lofts βρίσκεται στα Mitaka του Τόκιο και έχει σχεδιαστεί με την ίδια λογική από τους Arakawa και Gins. Το συγκεκριμένο έργο είναι μια πολύχρωμη πολυκατοικία, η οποία στόχευε να προωθήσει τη μακροζωία ενεργοποιώντας και διεγείροντας το σώμα και το μυαλό. «Τα σώματά μας ρυθμίζονται από το περιβάλλον μας και την αρχιτεκτονική μας και φυσικά προσαρμοζόμαστε σε όποιο χώρο μας δίνεται. Μόλις νιώσετε άνετα, το σώμα σας αρχίζει να φθείρεται. Η αρχιτεκτονική ουσιαστικά προσπαθεί να σας εμποδίσει να προσαρμοστείτε πλήρως σε αυτήν»⁵², με βάση αυτή την λογική οι αρχιτέκτονες δημιούργησαν τα διαμερίσματα της πολυκατοικίας με ανώμαλα δάπεδα και ιδιαίτερους χώρους.

Το κτίριο ολοκληρώθηκε το 2005 και απαρτίζεται από εννέα μονάδες κατοικιών, οι οποίες παράγουν ένα συλλογικό έργο στέγασης, βαμμένες σε δεκατέσσερα χρώματα τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά. Πέραν του χρώματος οι οικιστικές μονάδες ξεχωρίζουν μεταξύ τους και με βάση το σχήμα, καθώς χρησιμοποιούνται κυρίως τρία σχήματα κύβος, σφαίρα και σωλήνας, τα οποία συνδέονται μεταξύ τους με μια σειρά εξωτερικών διαδρόμων και σκαλοπατιών. Ο τρόπος που είναι σχεδιασμένες αυτές οι μονάδες διεγείρουν τον επισκέπτη. Το κτίριο παρέχει διαφορετικές χρήσεις για κάθε άτομο ανάλογα με τις φυσικές του ικανότητες, υπάρχουν χώροι που ένα τρίχρονο παιδί θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει καλύτερα από έναν ενήλικα, αλλά ταυτόχρονα υπάρχουν χώροι που ένας ηλικιωμένος μπορεί να είναι πιο κατάλληλος να εξερευνήσει.

Όλα τα διαμερίσματα αποτελούνται σε μεγάλο βαθμό από τα ίδια εξαρτήματα, διαμορφωμένα διαφορετικά. Ορισμένοι κάτοικοι έχουν επιλέξει να αφήσουν το χώρο όπως ήταν, ενώ άλλοι τον έχουν διακοσμήσει με κάποιες έξτρα πινελιές. Εσωτερικά στα διαμερίσματα κυριαρχεί μια συνεχής αλλαγή στα υψόμετρα, η οποία μπορεί να είναι αποπροσανατολιστική, αυτό όμως είναι το ζητούμενο. Στον κεντρικό χώρο του σαλονιού παρατηρείται μια κυκλική βυθισμένη κουζίνα,

⁵² Dante A. Ciampaglia. "The Artist-Architects Who Believed Their Psychedelic Designs Would Promote "Death Resistance"" 26 Jun 2018 https://www.archdaily.com/896542/the-artist-architects-who-believed-their-psychedelic-designs-would-promote-death-resistance?ad_source=search&ad_medium=projects_tab&ad_source=search&ad_medium=search_result_all (9/4/2022)

στην οποία ο πάγκος είναι στο ίδιο επίπεδο με τον κορμό του χρήστη. Αντίστοιχα, στην άλλη πλευρά του πάγκου, φτάνει κανείς μόνο όταν είναι στα γόνατα. Το αποτέλεσμα είναι μια άσκηση, που αναγκάζει τον κάτοικο να επαναπροσδιορίζεται συνεχώς και να προσαρμόζεται ξανά και ξανά, να αλλάζει κινήσεις και μορφή σώματος και έτσι να καταφέρνει να ασκηθεί. Προκειμένου να ανταπεξέλθει στις απαιτήσεις αυτές, τα διαμερίσματα παρέχουν οδηγίες οι οποίες περιγράφουν τον τρόπο που πρέπει να κινηθεί κανείς ανάμεσα στους χώρους, π.χ. *«Μετακινηθείτε στη σοφίτα σας ως διαφορετικό ζώο (φίδι, ελάφι, χελώνα, ελέφαντας, καμηλοπάρδαλη, πιγκουίνος, κ.λπ.)»*.⁵³

Κάθε στοιχείο που τοποθετείται έχει ως σκοπό να εξασκήσει τον χρήστη. Τα πολλά χρώματα των διαμερισμάτων σε οποιοδήποτε σημείο σταθεί κανείς, προκαλούν και αφυπνίζουν τον εγκέφαλο του κατοίκου. Το δάπεδο είναι ασυνήθιστα γήινο και ανώμαλο, στην πραγματικότητα, η κίνηση εκεί χαρακτηρίζεται ως ένα μεγάλο μασάζ ποδιών, στο οποίο μπορεί εύκολα κανείς να σκοντάψει αν δεν είναι προσεκτικός. Αυτό συμβαίνει, καθώς έχει ως σκοπό την διέγερση των αισθήσεων και της σωματικής βαρύτητας του χρήστη. Η κίνηση από το ένα δωμάτιο στο άλλο αποτελεί μια ξεχωριστή περιπέτεια. Υπάρχουν σημεία στο χώρο όπως βεράντες, στις οποίες πρέπει να συρθεί κανείς για να φτάσει από ένα μικρό παράθυρο κοντά στο έδαφος. Ακόμη, τα δωμάτια είναι κυρίως κυκλικά, με σκοπό να προσθέτουν μια αίσθηση δυσφορίας και αυξημένης χωρικής επίγνωσης στο χρήστη, ο οποίος νιώθει πως ο χώρος τον κρατά εκφοβισμένο μέσα. Λόγω των κυματιστών δαπέδων, το μεγαλύτερο μέρος θεωρείται ακατάλληλο για έπιπλα, έτσι επιλέχθηκαν ιδιαίτεροι χειρισμοί για τις έξτρα λειτουργίες, όπως άγκιστρα τοποθετημένα στην οροφή, τα οποία μπορεί να χρησιμοποιηθούν για την κρέμαση των παλτό, αλλά και εναλλακτικά μιας αιώρας, λαμπτήρων, φυτών, ή οτιδήποτε άλλο αποφασίσει ο κάτοικος, καθώς όποιος επιλέξει να ζήσει σε αυτό το χώρο πρέπει να λειτουργεί με την φαντασία.⁵⁴

Το Reversible Destiny Lofts έχει προσελκύσει επισκέπτες από όλο τον κόσμο και έχει παρουσιαστεί σε αμέτρητα άρθρα. Χαρακτηρίζεται ως το «υπερχρωματικό αθάνατο σπίτι» από τον Ιάπωνα μυθιστοριογράφο

⁵³ <https://www.nytimes.com/2019/08/20/t-magazine/reversible-destiny-arakawa-madeline-gins.html> (9/4/2022)

⁵⁴ <https://www.tokyoweekender.com/2020/11/reversible-destiny-lofts-mitaka/> (18/4/2022)

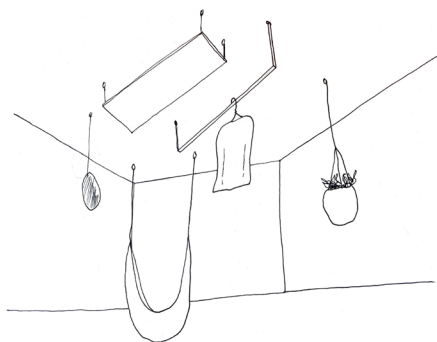
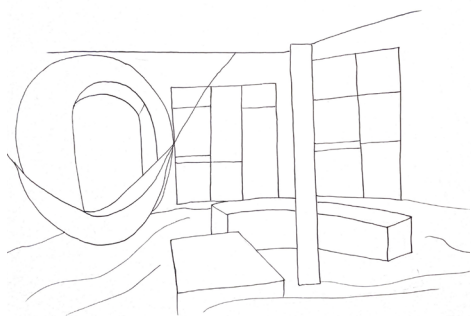
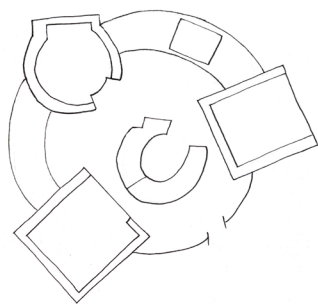
Setouchi Jakuchou.⁵⁵ Ακόμη, έχει χρησιμοποιηθεί ως χώρος κατοίκησης σε γνωστές σειρές, όπως το “Girls”, στο οποίο σχολιάστηκε ως μια από τις πιο απίστευτες οπτικά στιγμές της σειράς, όταν η πρωταγωνίστρια εμφανίζεται να στέκεται στο μπαλκόνι της και με την κάμερα να απαθανατίζει μια ευρεία θέα της πολύχρωμης πολυκατοικίας της.⁵⁶

Σήμερα, τα διαμερίσματα Reversible Destiny Lofts έχουν ενταχθεί στην ιστοσελίδα των airbnb διαμερισμάτων και επιτρέπουν στους πελάτες να μείνουν για περιόδους μίας ή περισσότερων εβδομάδων. Ως περιγραφή του εσωτερικού χώρου η ιστοσελίδα του airbnb αναφέρει *«Το πρωί, όταν το φως του ήλιου μπαίνει στο κίτρινο σφαιρικό δωμάτιο, μπορεί να αισθανθείτε σαν να υπήρχε ένας μικροσκοπικός ήλιος μέσα στο διαμέρισμά σας. Αργά το απόγευμα, όταν ο ήλιος δύει, υπάρχει μια στιγμή που βλέπετε το ανώμαλο πάτωμα. Μπορείτε να απολαύσετε το δωμάτιο όλη την ημέρα και τη νύχτα.»*⁵⁷ Οι κριτικές των επισκεπτών αποδεικνύουν πως τα διαμερίσματα προσφέρουν μεγάλη ευχαρίστηση στους χρήστες και τους φαίνεται αρκετά διασκεδαστική η διαμονή τους εκεί. Αρκετοί αναφέρουν πως ανυπομονούν να βρουν ημερομηνίες όπου η κατοικία θα είναι διαθέσιμη, ώστε να μπορέσουν να ζήσουν αυτήν την εμπειρία του να ζει κανείς σε ένα έργο τέχνης μαζί με την οικογένεια, τα παιδιά ή τους φίλους του. Η συγκεκριμένη κατοικία κατατάσσεται στα διαμερίσματα που πρέπει να επισκεφθεί κανείς, ώστε να βιώσει αυτήν την διαφορετική εμπειρία του πειραματισμού.

⁵⁵ http://www.rdloftsmitaka.com/about_e/ (9/4/2022)

⁵⁶ <https://gothamist.com/arts-entertainment/the-reversible-destiny-loft-from-emgirlsem-is-on-airbnb> (18/4/2022)

⁵⁷ https://www.airbnb.gr/rooms/4673248?source_impression_id=p3_1650282336_9yeXHB0Tdi29hh1G (18/4/2022)

<https://archeyes.com/reversible-destiny-lofts-madeline-gins-and-shusaku-arakawa/> (20/12/2021)

Συμπεράσματα

Μέσα από την ανάλυση των παραδειγμάτων στα παραπάνω κεφάλαια, φαίνεται πως γίνεται μια ανασκόπηση σε κατοικίες που έχουν δημιουργηθεί ανά τα χρόνια, οι οποίες χωρίς να έχουν μια κοινή αναφορά, τις ενώνει ο τρόπος που είναι σχεδιασμένες ώστε να παράγουν νέες μορφές στέγασης. Σε αυτά τα παραδείγματα παρατηρήθηκαν ομοιότητες, οι οποίες οδήγησαν στην κατηγοριοποίηση τους με βάση την κεντρική ιδέα που τα χαρακτηρίζει. Οι κατηγορίες αυτές θα μπορούσαν να έχουν τις ονομασίες κατοικίες χόμπι, κατοικίες σκηνή, κατοικίες μηχανή, κατοικίες σχόλιο, επικεντρώνοντας στην τελευταία κατηγορία, κατοικίες πείραμα. Μέσα από αυτές επιτυγχάνεται η καλύτερη κατανόηση των ιδιόμορφων στοιχείων που εμφανίζουν. Ο ιδιόμορφος χαρακτήρας τους προκύπτει λόγω απαιτήσεων και παραμέτρων που προσθέτουν οι χρήστες ή αντίστοιχα οι αρχιτέκτονες τους. Ακόμη, λόγω της υπηρετήσης μιας ιδέας κατά τον σχεδιασμό ή της διαμόρφωσης του χώρου με βάση την λειτουργικότητα.

Κοινός παρονομαστής σε όλες αυτές τις περιπτώσεις είναι ο πειραματικός χαρακτήρας των κατοικιών, καθώς όπως αναφέρθηκε όλα τα παραδείγματα διαφέρουν από τους τυπικούς χώρους που συνήθως έχει μια κατοικία. Μέσα από αυτά τα παραδείγματα παράγεται μια αρχιτεκτονική, που στόχο έχει να δώσει το ερέθισμα στον χρήστη της να ανακαλύψει μόνος τον χώρο μέσα από διάφορες «δυσκολίες» που έχει να αντιμετωπίσει. Οι «δυσκολίες» αυτές παρατηρήθηκε πως αναφέρονται κυρίως στον τρόπο κίνησης της κατοικίας. Σε κάθε παράδειγμα η λογική του σχεδιασμού είναι διαφορετική, όμως ο χρήστης έχει να διαχειριστεί μια λιγότερο ή περισσότερο δύσκολη συνθήκη κίνησης στο χώρο, η οποία είναι αυτή που τον προσαρμόζει σε αυτόν. Οι κατοικίες Bioscleave house και Reversible Destiny Lofts αποτελούν παραδείγματα όπου η κίνηση αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο του σχεδιασμού. Τοποθετούνται ξεχωριστά από τα υπόλοιπα παραδείγματα, καθώς διαφοροποιούνται ως προς τον τρόπο της πειραματικής διαδικασίας που προβάλλουν. Θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως κατοικίες πείραμα, αφού πρόκειται για ακραίες εκδοχές κατοίκησης ως προς τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει ο κάτοικος.

Συγκρίνοντας αυτές τις δύο κατοικίες, που απασχόλησαν την εργασία, συμπεραίνεται πως πρόκειται για δύο ίδια είδη πειραματισμού, τα οποία επικεντρώνονται στον τρόπο αλλάζει την καθημερινότητα του

χρήστη, μέσα από τους στόχους που έθεσαν οι αρχιτέκτονες. Τα έργα σχεδιάστηκαν για να εκπαιδεύουν τον ένοικο, ο οποίος έχει τον κύριο ρόλο στην κατοικία, να καταφέρει να «κερδίσει την αθανασία του», μέσα από χαρακτηριστικά, όπως ανώμαλα και κυματιστά δάπεδα κίνησης, ασυνήθιστες αλλαγές στην κλίμακα και ζωντανούς χρωματικούς συνδυασμούς, που προορίζονται να κάνουν τον ένοικο να αντιμετωπίσει το σώμα και τις αισθήσεις του. Παρά την ιδιαιτερότητα της μορφής τους, και τα δύο έργα υπηρετούν πραγματικούς όρους κατοίκησης και αποτελούνται από βιώσιμους χώρους ικανούς να πληρούν τις καθημερινές ανάγκες του χρήστη. Οι χώροι εξυπηρετούν, αλλά συγχρόνως προκαλούν τον χρήστη να καταφέρει να φέρει εις πέρας την πειραματική διαδικασία μέσα από τις λειτουργίες της κατοικίας.

Όπως αναφέρθηκε, τα διαμερίσματα Reversible Destiny Lofts λειτουργούν ως airbnb, με μεγάλο κοινό να επιθυμεί να τα επισκεφτεί. Από την άλλη το Bioscleave House, βρίσκεται στην αγορά προς πώληση για 1,495 εκατομμύρια δολάρια⁵⁸ και παρά την δημοσιότητα αυτής της κατοικίας παραμένει τα τελευταία χρόνια χωρίς αγοραστή. Η λογική διαμονής και στις δύο κατοικίες είναι ίδια και παρόλο που η διαθεσιμότητα του Reversible Destiny Lofts στο airbnb είναι ελάχιστη, δεν υπάρχει η ίδια κινητικότητα για την αγορά του Bioscleave House, ως μόνιμη κατοικία. Ταυτόχρονα, εκτός από μερικά παραδείγματα κατοικιών, τα περισσότερα που αναφέρθηκαν χρησιμοποιούνται επίσης, για μικρό χρονικό διάστημα από τους χρήστες τους, ως εξοχικές κατοικίες, ως κατοικίες απομόνωσης για εργασία λίγους μήνες τον χρόνο, αλλά και ως κατοικίες μουσεία ανοιχτές προς το κοινό. Έτσι, θεωρείται σημαντικό να σημειωθεί πως τέτοιου είδους κατοικίες δεν μπορούν να είναι μόνιμες, λόγω της δυσκολίας που παρουσιάζουν. Αντίθετα, χαρακτηρίζονται ως εφήμερες κατοικίες, ικανές να προσφέρουν μια ευχάριστη εμπειρία μικρής διάρκειας για το κοινό και να εντυπωσιάσουν μέσα από τους χειρισμούς των αρχιτεκτόνων.

Οι αρχιτέκτονες χρησιμοποίησαν τους χειρισμούς αυτούς στην κάθε περίπτωση, ώστε να κρατούν το μυαλό του κάτοικου σε εγρήγορση,

⁵⁸ https://www-architecturaldigest-com.translate.goog/story/bioscleave-house-for-sale-east-hampton-new-york?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (29/6/2022)

μέσα από αυτά τα σπίτια, που είναι γνωστά για τον άτυπο σχεδιασμό τους. Το όραμα των αρχιτεκτόνων για την υπηρετήση μιας ιδέας είναι ο βασικός κορμός τους.

Τέλος, θα ήταν ορθό να αναρωτηθεί κανείς πως επηρεάζει την σύγχρονη αρχιτεκτονική η ανάλυση των παραπάνω κατοικιών; Ορισμένα παραδείγματα μπορεί να χαρακτηριστούν ακραίες περιπτώσεις αρχιτεκτονικής και σίγουρα δεν μπορούν να θεωρηθούν υποδειγματικά. Παρόλα αυτά, σχεδιάστηκαν με σκοπό να καταρρίψουν τα στερεότυπα των τυποποιημένων χώρων και με αυτόν τον τρόπο είναι ικανά να βοηθήσουν την σύγχρονη αρχιτεκτονική να λάβει στοιχεία, ώστε να εξελιχθεί και να ανανεώσει τα δεδομένα που κυριαρχούν. Μέσα από όλα αυτά, η κάθε μια κατοικία ξεχωριστά κατάφερε να προκαλέσει, να βάλει τους δικούς της προβληματισμούς και τελικά να χαρακτηριστεί ως ένα “πείραμα” των αρχιτεκτόνων, να ωθήσουν τον κάτοικο στην επανακάλυψη των ορίων της αρχιτεκτονικής.

Βιβλιογραφία

G Bachelard (1982). *Η ποιητική του χώρου*, Εκδόσεις Χατζινικολή, Αθήνα

Καλογεράς, Ν. (1979). *Άνθρωπος και κατοικία*. Διδακτορική διατριβή, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών.

Κουβέλη, Α. (1995). *Στεγαστικές συνθήκες στα μεγάλα αστικά κέντρα της χώρας: τυπολογία κατοικίας*, Αθήνα: Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Λέφας, Π. (2008). *Αρχιτεκτονική και κατοίκηση. Από τον Heidegger στον Koolhaas*, Αθήνα: Πλέθρον.

Λέφας, Π. (2013). *Αρχιτεκτονική. Μια ιστορική θεώρηση*, Αθήνα: Πλέθρον.

Le Corbusier (2015). *Le Modulor 1 & 2*, Παπασωτηρίου.

Le Corbusier (2004). *Για μια αρχιτεκτονική*, Εκκρεμές.

Νικόλαος-Ιων Τερζόγλου (2009). *Ιδέες του χώρου στον εικοστό αιώνα*, Αθήνα, Εκδόσεις νήσος.

Richard Pommer (1976), *The New Architectural Supremacists*, Artforum Σελ. 38-43

Συλλογικό έργο (2009). *Η κατοικία στην Ελλάδα από τον 20ό στον 21ο αιώνα*, Ελληνικό Ινστιτούτο Αρχιτεκτονικής.

Shusaku Arakawa, Madeline Gins (2002), *Architectural Body*, Kindle Edition

Φατούρος, Δ., Παπαδόπουλος, Α. & Τεντοκάλη, Β. (1974).(επιμ.). *Μελέτες για την κατοικία στην Ελλάδα*. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.

Φιλίπιδης Δημήτρης (1984). *Νεοελληνική αρχιτεκτονική. Αρχιτεκτονική θεωρία και πράξη (1830 - 1980) σαν αντανάκλαση των ιδεολογικών επιλογών της νεοελληνικής κουλτούρας*, Μέλισσα.

Δικτυογραφία

https://en.wikipedia.org/wiki/Sigfried_Giedion (19/11/21)

Nora Schmidt “Vila Hermína” 2010 Dailytonic <https://www.dailytonic.com/vila-hermina-by-hsh-architekti-cz/> (8/11/21)

“Vila Hermína / HSH architekti” 2009. ArchDaily. <https://www.archdaily.com/44791/vila-hermina-sepka-architekti> (8/11/21)

“Amphitheater House / Aristide Antonas” 17 Mar 2009. ArchDaily. Accessed 11 Nov 2021. <https://www.archdaily.com/16546/amphitheater-house-aristide-antonas> (8/11/21)

<https://antonas.files.wordpress.com/2007/10/hydrotext2.pdf> (8/11/21)

“The Ramp house / Archivirus” 2009. ArchDaily <https://www.archdaily.com/20394/the-ramp-house-archivirus> (15/10/21)

Θοδωρής Βρανάς “‘the ramp house’ προσθήκη κατοικίας στου Παπάγου”

<http://domesindex.com/buildings/ramp-house-pros8hkh-ka-toikias-stoy-papagoy/> (15/10/21)

“Slide House / LEVEL Architects” 05 Jul 2011. ArchDaily <https://www.archdaily.com/148089/slide-house-level-architects> (13/10/21)

Mooponto Staff “House in Nakameguro | LEVEL Architects” 2012 Mooponto <https://www.mooponto.com/architecture/house-in-nakameguro-level-architects/> (13/10/21)

Andrew Kroll. “AD Classics: Maison Bordeaux / OMA” 2011. ArchDaily <https://www.archdaily.com/104724/ad-classics-maison-bordeaux-oma> (15/10/21)

“Maison à Bordeaux / OMA” 2020 Archeyes <https://archeyes.com/mai->

son-house-bordeaux-oma/ (15/10/21)

<https://www.oma.com/projects/maison-a-bordeaux> (22/10/21)

Amy Frearson. World's narrowest house by Jakub Szczesny .2012 Dezeen <https://www.dezeen.com/2012/10/31/worlds-narrowest-house-by-jakub-szczesny/> (23/10/21)

Jakub Szczesny "Keret House" 2021. Architectuul <http://architectuul.com/architecture/keret-house> (23/10/21)

Karissa Rosenfield. "Inside The Keret House - the World's Skinniest House - by Jakub Szczesny" 2012. ArchDaily <https://www.archdaily.com/289630/inside-the-keret-house-the-worlds-skinniest-house-by-jakub-szczesny> (23/10/21)

"SOU FUJIMOTO, LIVING WITHIN/WITHOUT WINDOWS (HOUSE N)" 2019. Zero = abundance <https://www.interactiongreen.com/house-n-sou-fujimoto/> (23/10/21)

Alexander Zaxarov "House N by Sou Fujimoto Architects" 2020. Thisispaper <https://www.thisispaper.com/mag/house-n-sou-fujimoto-architects> (23/10/21)

Amy Frearson "House N by Sou Fujimoto Architects" 2012. Dezeen <https://www.dezeen.com/2012/01/19/house-n-by-sou-fujimoto-architects/> (23/10/21)

ROB GREGORY "House N by Sou Fujimoto Architects, Oita City, Oita, Japan" 2009 . The architectural review <https://www.architectural-review.com/today/house-n-by-sou-fujimoto-architects-oita-city-oita-japan> (13/10/21)

Adelyn Perez. "AD Classics: House VI / Peter Eisenman" 2010. ArchDaily <https://www.archdaily.com/63267/ad-classics-house-vi-peter-eisenman> (13/10/21)

Kathleen Enz Finken EISENMAN: HOUSE VI (1985) 2020. Drawing matter <https://drawingmatter.org/eisenman-house-vi/> (11/10/21)

Karen Cilento. “Reversible Destiny / Shusaku Arakawa + Madeline Gins” 2010. ArchDaily <https://www.archdaily.com/62055/reversible-destiny-shusaku-arakawa-madeline-gins#> (10/12/2021)

Juliana Neira. “a house that claims to stop ageing and death is on the market for \$1,495,000” 2019. Designboom <https://www.designboom.com/architecture/bioscleave-house-arakawa-gins-east-hamptons-on-sale-02-07-2019/> (5/12/2021)

Taylor K. Vecsey. “The Bioscleave House’ in East Hampton Could Be Yours for Under \$1 Million” 2021. Hedges <https://behindthehedges.com/the-bioscleave-house-in-east-hampton-could-be-yours-for-under-1-million/> (20/12/2021)

<https://www.curbed.com/2021/08/bioscleave-house-arakawa-and-ginss-masterpiece-has-sold.html> (20/12/2021)

The Definitive Wooden House by Sou Fujimoto Architects” 2015 L’ac Porcelanosa <https://www.anticcolonial.com/en/naturelovers/the-definitive-wooden-house-by-sou-fujimoto-architects/> (20/12/2021)

“ShowCase: Final Wooden House” 2008. Archinect <https://archinect.com/features/article/81788/showcase-final-wooden-house> (15/12/2021)

“Final Wooden House / Sou Fujimoto Architects” 2008. ArchDaily <https://www.archdaily.com/7638/final-wooden-house-sou-fujimoto> (15/12/2021)

Alexander Zaxarov “The Final Wooden House by Japanese architect Sou Fujimoto Architects” 2020 This is paper <https://www.thisispaper.com/mag/final-wooden-house-sou-fujimoto-architects> (29/12/2021)

Reversible Destiny Foundation REVERSIBLE DESTINY LOFTS MI-

TAKA (IN MEMORY OF HELEN KELLER)

Mitaka, Tokyo, Japan <http://www.reversibledestiny.org/reversible-destiny-lofts-mitaka-in-memory-of-helen-keller/> (9/4/2022)

<https://www.nytimes.com/2019/08/20/t-magazine/reversible-destiny-arakawa-madeline-gins.html> (9/4/2022)

Dante A. Ciampaglia. “The Artist-Architects Who Believed Their Psychedelic Designs Would Promote “Death Resistance”” 26 Jun 2018 <https://www.archdaily.com/896542/the-artist-architects-who-believed-their-psychedelic-designs-would-promote-death> (9/4/2022)

<https://www.tokyoweekender.com/2020/11/reversible-destiny-lofts-mitaka/> (18/4/2022)

http://www.rdloftsmitaka.com/about_e/ (9/4/2022)

<https://gothamist.com/arts-entertainment/the-reversible-destiny-loft-from-emgirlsem-is-on-airbnb> (18/4/2022)

https://www.airbnb.gr/rooms/4673248?source_impression_id=p3_1650282336_9yeXHB0Tdi29hh1G (18/4/2022)

<https://www.architectural-review.com/essays/reputations/arakawa-1936-2010-and-gins-1941-2014> (18/4/2022)

https://www.architecturaldigest-com.translate.goog/story/bioscleave-house-for-sale-east-hampton-new-york?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=el&_x_tr_hl=el&_x_tr_pto=sc (29/6/2022)

https://www.youtube.com/watch?v=92ppyREetnk&ab_channel=WIRED (20/12/2021)

https://www.youtube.com/watch?v=pSWYweqItoo&ab_channel=Just-lookatpictures (15/10/2021)

https://www.youtube.com/watch?v=IVmk5D61_3k&ab_channel=LouisianaChannel (15/10/2021)

https://www.youtube.com/watch?v=OfIuBml3Rdo&t=150s&ab_channel=ColumbiaGSAPP (18/4/2022)

